

1 **Achtergronddocument**

2 **Tariefregulering voor elektriciteitsdistributie:** 3 **(vroegere) regulering door de CREG**

4 Brussel, 18 februari 2014

5

Dossier	Tariefregulering elektriciteit
Toelichting	Dit achtergronddocument is informatief/documentair en beschrijft de (vroegere) tariefregulering door de CREG, voorafgaand aan de 6 ^e staats hervorming.
Contactpersoon	Peter Van Humbeeck - pvhumbeeck@serv.be - 02 209 01 01

6

7 Inhoud

8	1.	Inleiding	3
9	2.	Distributienettarieven	3
10	2.1.	Tarifaire methode tot 1 januari 2009.....	3
11	2.2.	Tarifaire methode van 1 januari 2009 tot 31 maart 2011	4
12	2.3.	Rechtsonzekerheid door laattijdige omzetting van het derde energiepakket..	12
13	2.4.	Nieuwe tariefmethode, maar ze wordt niet toegepast.....	17
14	2.5.	Discussie over injectietarieven	19
15	3.	Transmissienettarieven	20
16			
17			

18 1. Inleiding

19 Dit **achtergronddocument** beschrijft de praktijk en praktijkervaringen op het vlak van
20 tariefregulering door de CREG voorafgaand aan de 6^e staatshervorming.

21 Tot dan was de federale regulator CREG bevoegd voor de tariefregulering. Met name
22 was de CREG belast met (1) de goedkeuring van de distributienettarieven; (2) de
23 goedkeuring van de transmissienettarieven; (3) de berekening van de sociale tarieven;
24 en (4) de berekening van de unitaire toeslagen van de federale bijdragen.

25 De tariefregulering slaat in de praktijk op de beide eerstvermelde bevoegdheden. De
26 laatste twee betreffen meer uitvoerende taken. De 6^e staatshervorming hevelde de
27 goedkeuring van de distributienettarieven voor elektriciteit (en voor gas) over naar de
28 Gewesten.

29 De CREG bleef na de staatshervorming bevoegd voor de overige taken. Hierna be-
30 spreken we achtereenvolgens de tariefregulering zoals die in de praktijk gebeurde voor
31 de distributienettarieven en de transmissienettarieven **tot midden 2013** (ontwikkelin-
32 gen nadien worden niet beschreven).

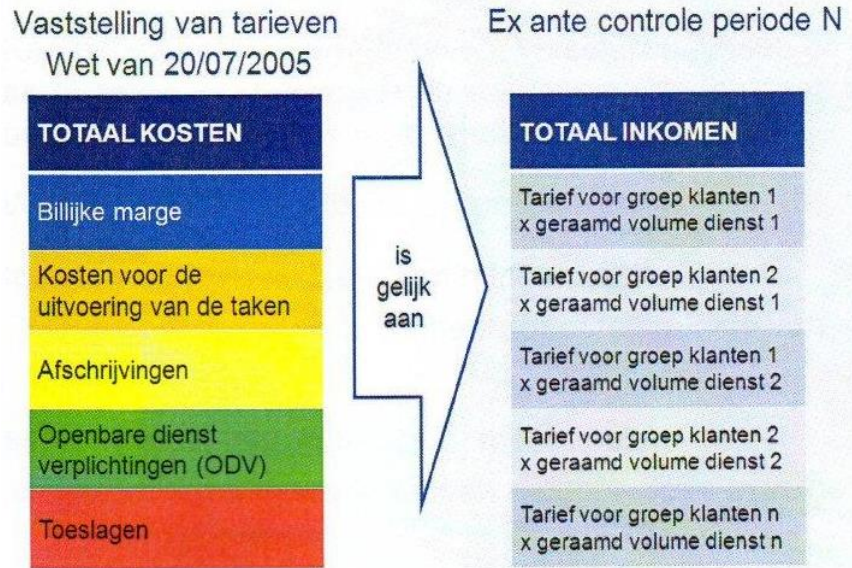
33 2. Distributienettarieven

34 De **distributienettarieven** vormen een onderdeel van de elektriciteitsprijs die eindver-
35 bruikers moeten betalen, naast het deel van de prijs dat te wijten is aan productie,
36 transmissie, commercialisering en diverse belastingen (federale bijdrage en diverse
37 toeslagen). Voor de regulering van de distributienettarieven zijn naar verluidt 6 voltijdse
38 personeelsleden bij de CREG werkzaam: 2,5 voor Vlaanderen, 2,5 voor Wallonië en 1
39 voor Brussel. De CREG heeft evenwel aangegeven dat in de opstartfase meer VTE's
40 nodig waren om zich in te werken. Vermits er meerdere distributienetbeheerders zijn,
41 moet de CREG voor elke distributienetbeheerder afzonderlijk, individuele distributienet-
42 tarieven goedkeuren.

43 2.1. Tarifaire methode tot 1 januari 2009

44 Onder het oude tariefregime dat van toepassing was tot 1 januari 2009, werd de **cost**
45 **plus-methodologie** toegepast. Volgens deze methodologie werden de door de CREG
46 aanvaarde kosten van de distributienetbeheerder verhoogd met een winstmarge die
47 een billijke vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen binnen het distributienet moest
48 toelaten. Deze tarieven werden door de CREG goedgekeurd voor een jaar, of werden
49 desgevallend opgelegd voor een periode van drie maanden¹.

¹ Indien het tariefvoorstel weer wordt afgekeurd dan is de CREG bevoegd om voor een hernieuwbare periode van 3 maanden voorlopige tarieven goed te keuren die de distributienetbeheerder dient toe te passen.

50
51

52 2.2. Tarifaire methode van 1 januari 2009 tot 31 maart 2011

53 De methodologie sedert 1 januari 2009 is opgenomen in een KB² en is gebaseerd op
54 een gewaarborgd inkomen voor de distributienetbeheerder (*secured revenue*), aange-
55 vuld met incentives voor kostenbesparing (*with incentives*). Deze methode waarborgt
56 de distributienetbeheerder gedurende een regulatoire periode van vier jaar een totaal
57 inkomen dat volstaat om zijn wettelijke taken uit te voeren en een billijke winstmarge
58 als vergoeding voor het in zijn net geïnvesteerde kapitaal te verkrijgen.

59 Meer concreet beschrijft de **tarifaire methode** onder andere:

- 60 • de definitie van het totaalinkomen en van de kostencategorieën die door de tarie-
61 ven worden gedekt. Het gaat nog steeds om dezelfde vijf elementen (operationele
62 kosten voor de uitvoering van de taken, billijke marge, afschrijvingen, openbare
63 dienstverplichtingen, toeslagen);
- 64 • de kostencategorieën waarop de regulering van toepassing kan zijn;
- 65 • de regels van de evolutie na verloop van tijd van deze kosten, met inbegrip van de
66 methode voor de bepaling van de parameters die zijn opgenomen in de evolutie-
67 formule;
- 68 • de regels voor de toewijzing van de kosten aan de categorieën van netgebruikers;
- 69 • de algemene tariefstructuur en de tariefdragers;
- 70 • de procedureregels.

71 De algemene **tariefstructuur** (zie tabel) omvat³:

- 72 • de tarieven voor de aansluiting op het net,

² KB van 2/09/2008 betreffende de regels met betrekking tot de vaststelling van en de controle op het totaal inkomen en de billijke winstmarge, de algemene tariefstructuur, het saldo tussen kosten en ontvangsten en de basisprincipes en procedures inzake het voorstel en de goedkeuring van de tarieven, van de rapportering en kostenbeheersing door de beheerders van distributienetten voor elektriciteit; KB van 2/09/2008 betreffende de regels met betrekking tot de vaststelling van en de controle op het totaal inkomen en de billijke winstmarge, de algemene tariefstructuur, het saldo tussen kosten en ontvangsten en de basisprincipes en procedures inzake het voorstel en de goedkeuring van de tarieven, van de rapportering en kostenbeheersing door de beheerders van de distributienetten voor aardgas.

³ Naast het tarief voor openbare dienstverplichtingen en het tarief voor de toepassing van heffingen en toeslagen die door een bevoegde overheid zijn opgelegd.

- 73 • de tarieven voor het gebruik van het net,
 74 • de tarieven voor de ondersteunende diensten.
- 75 Het **secured revenu** (zie tabel) is de som van:
- 76 • de ‘redelijke’ kosten van de DNB’s (inclusief financiële lasten). Op de kosten waar-
 77 op de netbeheerder een rechtstreekse controle heeft en die noodzakelijk zijn voor
 78 de zekerheid, de efficiëntie en de betrouwbaarheid van het net, wordt een indexe-
 79 ringsformule toegepast⁴. Daarnaast geldt ook een verbeteringscoëfficiënt (zie ver-
 80 der);
- 81 • een billijke marge als vergoeding aan de DNB’s voor hun investering in de geregu-
 82 leerde activiteiten. De billijke marge wordt uitgedrukt als rendementspercentage
 83 maal de waarde van de ‘Regulated Asset Base’ (RAB). De RAB reflecteert de
 84 waarde van de investeringen in het net, de economische reconstructiewaarde en
 85 de behoefte aan netto bedrijfskapitaal⁵ en evolueert jaarlijks⁶. Het rendementsper-
 86 centage is de Weighted Average Cost of Capital (WACC) en reflecteert de gewogen
 87 gemiddelde kost van het vreemd vermogen en het eigen vermogen (risicovrije rente
 88 + risicopremie)⁷;
- 89 • de afschrijvingen ter vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen;
 90 • de kosten van de openbare dienstverplichtingen (ODV);
 91 • de toeslagen.

⁴ Voor de toepassing van de indexering wordt met name een onderscheid gemaakt tussen beheersbare kosten waarvan de kostenevolutie geacht wordt samen te hangen met deze van de materialengerelateerde prijsindex (die in concreto worden vermenigvuldigd met de prijsindexen voor de afdelingen 2 (niet-energetische minerale producten en chemische producten) en 3 (metalen, mechanische en elektrische constructies) van het indexcijfer van de prijs van de industriële productie) en beheersbare kosten waarvan de kostenevolutie geacht wordt samen te hangen met deze van het lonen- en sociale lastengerelateerde indexcijfer (die in concreto worden vermenigvuldigd met het nationale gemiddelde van de referentieuurloonkosten van de metaalverwerkende nijverheid).

⁵ Het netto bedrijfskapitaal is gelijk aan het verschil tussen enerzijds de som van de voorraden, de bestellingen in uitvoering, de vorderingen op ten hoogste één jaar en de overlopende rekeningen van het actief met uitsluiting van de regulatoire saldi bestemd voor de toekomstige tarieven en anderzijds de som van de handelsschulden op ten hoogste één jaar, de ontvangen voorschotten op bestellingen, de financiële schulden op ten hoogste één jaar, de schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten, de overige schulden en de overlopende rekeningen van het passief.

⁶ De economische reconstructiewaarde evolueert jaarlijks door enerzijds de toevoeging van alle nieuwe investeringen van dat jaar, zowel de uitbreidings- als de vervangingsinvesteringen, en van de behoefte aan bedrijfskapitaal ten overstaan van de laatst in aanmerking genomen waarde en anderzijds het in mindering brengen van (o.a.) de nettoboekwaarde van de buitengebruikstellingen van dat jaar en van de afschrijvingen van de gereguleerde materiële vaste activa. De bedoelde investeringen zijn deze die opgenomen zijn in het door de gewestelijke regulator goedgekeurde investeringsplan. De afschrijvingspercentages zijn vastgelegd in het KB (kabels, lijnen en administratieve gebouwen op 50 jaar, industriële gebouwen, posten en cabines, transformaties en meetapparatuur op 33 jaar, telegelezen meters, budgetmeters, teletransmissie en optische vezels, CAB, telebediening, uitrusting dispatching, WKK installaties, labo-uitrusting en gereedschap en meubilair op 10 jaar, , rollend materieel op 5 jaar, informatica en kantooruitrusting op 3 jaar).

⁷ De risicovrije rente wordt elk jaar bepaald op basis van het gemiddelde werkelijke rendement van de tijdens dat jaar door de Belgische overheid uitgegeven OLO-obligaties met een looptijd van tien jaar. De risicopremie van de netbeheerder is samengesteld uit een marktrisicopremie, gewogen met een Bèta-factor. Deze β weerspiegelt de gevoeligheid van marktbevingen van het rendement van de legging in aandelen van de netbeheerder, en is de covariantie van het rendement van het aandeel van de netbeheerder met het rendement op de markt, gedeeld door de variantie van die markt. De CREG hanteert als risicopremie 3,50 %, die wordt vermenigvuldigd voor de eerste regulatoire periode 2009-2012 met een Bètafactor van 0,65 en een illiquiditeitsfactor van 1,2 op de vergoeding van het eigen vermogen. De concrete berekeningsformule voor de billijke marge verschilt naargelang het eigen vermogen ten overstaan van het gereguleerd actief groter of kleiner is dan 33%.

92 De tarifaire methode bevat ook een incentive-component via een **verbeteringscoëfficiënt** (X-factor) die toegepast wordt op de beheersbare kosten. Deze coëfficiënt wordt
 93 vastgesteld als een percentage en wil netbeheerders stimuleren om kosten te beper-
 94 ken en zo de nettarieven te drukken⁸. De incentives zouden gebaseerd worden op een
 95 benchmarking die de efficiëntie van de verschillende DNB's vergelijkt⁹. De tarieven
 96 worden berekend op basis van ramingen van kosten voor de voorziene periode ge-
 97 deeld door ramingen van de gedistribueerde volumes in die periode¹⁰. In de praktijk
 98 wordt deze incentivebenadering echter **niet toegepast** omwille van een uitspraak van
 99 het Hof van Beroep.
 100

101 De **kostentoewijzing** aan de verschillende afnemers gebeurt op basis van het zgn.
 102 *cascadeprincipe*. Dat houdt een trapsgewijze toewijzing in van de kosten van de hoge-
 103 re naar de lagere spanningsniveaus. De kostentoewijzing volgens het cascade principe
 104 wordt alleen toegepast voor de kosten van infrastructuur, dus niet voor alle kosten.
 105 Men gaat ervan uit dat de tarieven de kosten van geleverde diensten moeten weer-
 106 spiegelen en dat die kosten verschillen volgens het gedeelte van het net waarop de
 107 gebruiker is aangesloten. Een gebruiker die aangesloten is op een lager spanningsnet,
 108 veroorzaakt volgens deze aanpak meer kosten – en zal dus ook meer doorgerekend
 109 krijgen - dan een gebruiker die aangesloten is op een hoger spanningsnet omdat de
 110 afgenomen elektriciteit een langere en meer complexe weg moet afleggen die meer
 111 infrastructuurinvesteringen vereist.

112 De **tarieven** worden berekend op basis van ramingen van kosten voor de voorziene
 113 periode gedeeld door ramingen van de gedistribueerde volumes in die periode.

114 De tarieven zelf worden vastgelegd voor een op voorhand vastgelegde periode, meer
 115 bepaald van 4 jaar, waarbinnen de tarieven niet mogen wijzigen, tenzij in uitzonderlijke
 116 gevallen (zgn. **meerjarentariefpraktijk**). De eerste meerjarentariefperiode heeft be-
 117 trekking op 2009-2012. Gelet op de overdacht van de tariefbevoegdheid werd er uitstel
 118 gevraagd voor de invoering van de nieuwe meerjarentarieven met 1 jaar in de ver-
 119 wachting dat de bevoegdheid overkomt in 2014. Nadien werd beslist om de lopende
 120 regulatoire periode met 2 jaar te verlengen tot en met einde 2014 (zie verder). De dis-
 121 tributienettarieven zijn daardoor bevroren tot 2015.

122 De meerjarentarieven betekenen niet dat de tarieven in elk van de jaren in die periode
 123 dezelfde zijn. Om schokken te vermijden, evolueren ze integendeel van jaar tot jaar
 124 onder meer in functie van de indexeringsfactoren, voorziene investeringen en andere
 125 factoren in de evolutie van de kosten en de vergoeding van de geïnvesteerde kapita-
 126 len. De beoogde voordelen van de meerjarentarieven zijn zowel minder werk voor de
 127 DNB's, de regulator en de rechtbanken (minder geschillen) als meer voorspelbaarheid
 128 en rechtszekerheid op lange termijn voor de DNB's en de netgebruikers. Binnen de

⁸ In het KB was voorzien dat op voorstel van de CREG, na overleg met de netbeheerder, de Koning, handelend na overleg in de Ministerraad, voor elke regulatoire periode, de waarde van deze factor vastlegt, en dat voor de eerste regulatoire periode wordt een coëfficiënt voor de verbetering van de productiviteit van 2,5 % wordt toegepast op de beheersbare kosten voor het jaar 2009. In het verslag aan de Koning bij het KB wordt vermeld dat de CREG voor de volgende regulatoire periode 2013-2016 de DEA-analyse verder zal verfijnen, zodat dit een bruikbaar instrument wordt in het meten van de doelmatigheid en de efficiëntie van het geheel van de DNB's, om zo tot een eenduidige benchmarking van de DNB's te kunnen overgaan.

⁹ Het benchmarkingmodel van de CREG werd ontwikkeld in samenwerking met Frontier Economics in 2003-2004. Het is gebaseerd op DEA-analyse en is toepast in 2005 voor de tarifaire controles van de DNB's maar werd stopgezet in 2007 omwille van diverse problemen met de wetgeving en een aantal rechtszaken. Het is nu opnieuw onderdeel van het voorstel van tarifaire methode dat de CREG uitwerkte in 2011 (zie verder).

¹⁰ De tarieven worden berekend op basis van ramingen van kosten voor de voorziene periode gedeeld door ramingen van de gedistribueerde volumes in die periode.

129 tarifaire periode zijn wijzigingen mogelijk als de geprojecteerde kosten sterk afwijken
130 van de reële kosten. Het inschatten van zowel de kosten als het volume over dergelijke
131 periodes is immers verre van evident. Concreet kan de DNB in de regulatoire periode
132 bij de CREG een gemotiveerde vraag indienen tot aanpassing van de evolutieregels
133 van het totaal inkomen en het toe te passen tarief.

134 Concreet werden zo de tarieven in 2011 gewijzigd onder meer omwille van de sterk
135 stijgende kosten van openbare dienstverplichtingen verbonden met de opkoopplicht
136 voor groenestroomcertificaten van PV-installaties¹¹. De voordelen van meerjarentarie-
137 ven werden in dit geval overschaduwd door de wens om de oplopende kosten sneller
138 in de tarieven door te rekenen zodat extra financieringskosten en sterk stijgende prij-
139 zen vanaf 2013 zouden worden vermeden. De beslissing van de CREG tot vervroegde
140 doorrekening werd echter na een procedure bij het Hof van Beroep van Brussel ge-
141 schorst¹².

142 Volgens de CREG zou een vierjarige reguleringsperiode een te lange periode zijn. Dit
143 komt omdat een arrest van het Hof van Beroep stelt dat de tarieven moeten voldoen
144 aan de wettelijke bepalingen op het ogenblik dat ze worden toegepast. Zo wordt een
145 regulatoire periode van meerdere jaren in de praktijk moeilijk werkbaar aangezien dit
146 impliceert dat elke wetswijziging, met een invloed op de tarieven, een herziening van
147 de tarieven vraagt.

¹¹ In de loop van het exploitatiejaar 2011 dienden de distributienetbeheerders van exploitatiemaatschap-
pij Eandis (maart 2011) een aangepast tariefvoorstel in. De voorgestelde tariefaanpassing was volledig
het gevolg van de sterk toegenomen kosten voor openbare dienstverplichtingen (in het bijzonder de
opkoopverplichting voor de distributienetbeheerders van groenestroomcertificaten). Iveg en Inter-
Energia (april 2011) dienden om dezelfde reden eveneens een nieuw tariefvoorstel in. Dit alles had tot
gevolg dat er voor Eandis nieuwe tarieven werden goedgekeurd van 1 april 2011 en voor Iveg en Inter-
Energia vanaf 1 mei 2011 voor de resterende periode van de regulatoire periode.

¹² Het Hof oordeelde dat de CREG weldegelijk kon beslissen tot deze vervroegde doorrekening, maar dat
deze beslissing werd genomen op basis van een wankel juridische basis. De CREG baseerde zich nl.
op de derde Europese elektriciteitsrichtlijn, die toen nog niet was omgezet in Belgische regelgeving.
Het Hof van Beroep heeft ook een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof gesteld om te weten of
zij al dan niet de bevoegdheid heeft om de tariefverhoging ook kan vernietigen.

Componenten van de algemene tariefstructuur voor de distributienetten

tarieven voor de aansluiting op het net omvatten	tarieven voor het gebruik van het net omvatten	tarieven voor de ondersteunende diensten omvatten
<p>Het éénmalig tarief dat de kosten vergoedt van de oriëntatiestudie voor een nieuwe aansluiting of voor de aanpassing van de bestaande aansluiting. Het tarief is functie van de exploitatiespanning, het vermogen en de bestemming (injectie of afname) van de aansluiting.</p> <p>Het éénmalig tarief dat de kosten vergoedt van de detailstudie voor nieuwe aansluitingsuitrustingen of voor de aanpassing van bestaande aansluitingsuitrustingen. Het tarief is functie van de technologische parameters gedefinieerd in het technisch reglement distributie.</p> <p>Het éénmalige tarief voor de vergoeding van de kosten van een nieuwe aansluiting of voor de aanpassing/verzwaring van een bestaande aansluiting of voor de vervanging van een meetapparaat. Het tarief is functie van de exploitatiespanning, de lengte, het vermogen, de bestemming (injectie of afname) van de aansluiting en, in voorkomend geval, van de technologische parameters gedefinieerd in het technisch reglement distributie.</p>	<p>Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen). Dit tarief vergoedt de netstudies, de algemene beheerskosten exclusief de kosten systeembeheer, de afschrijvingen, de financieringskosten, de onderhoudskosten. Het basistarief is functie van de actieve energie geïnjecteerd of afgenomen door een netgebruiker en kan ook een vermogensterm omvatten voor verbruikspieken. Het basistarief is niet van toepassing op vermogens <of= 5 MWe en evenmin op HE of WKK-installaties > 5 MWe, behalve wanneer ze aangesloten zijn op infrastructuurdelen waarvoor het belang van dit type eenheden aanzienlijke bijkomende kosten genereert.</p> <p>Het tarief voor het systeembeheer Dit tarief vergoedt het systeembeheer, de afschrijvingen en de financiering van de activa voor het beheer van het systeem. Dit tarief is functie van de actieve energie geïnjecteerd of afgenomen door een netgebruiker in het distributienet. Specifieke kosten van systeembeheer, aangegaan voor de sturing en opvolging van autoproducenten, aangesloten op het distributienet, worden in een bijkomend tarief aan deze netgebruikers aangerekend.</p> <p>Het tarief ter vergoeding van het ter beschikking stellen van toestellen voor het meten, tellen en opnemen. Dit tarief bestaat uit een vaste term in functie van de meetopstelling : continu gelezen meters AMR, maandelijks opgenomen meters MMR of jaaropgenomen meters.</p> <p>Het tarief openbare dienstverplichtingen. Dit tarief omvat de kosten van openbare dienstverplichtingen die zijn opgelegd door een bevoegde autoriteit en berusten bij de netbeheerder. Het tarief is functie van de actieve energie geïnjecteerd of afgenomen door een netgebruiker in het distributienet en desgevallend van de tariefperiode.</p> <p>Het tarief voor het gebruik van het transportnet. Dit tarief vergoedt de kosten in verband met het gebruik van het transportnet. Voor de klantengroepen TRHS, 26-1 kV en TRLS is het tarief in functie van de tariefstructuur van de transportnetbeheerder, voor de klantengroep LS is het tarief in functie van de actieve energie geïnjecteerd of afgenomen door een netgebruiker in het distributienet en desgevallend van de tariefperiode.</p>	<p>Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen. Dit tarief vergoedt de kosten om overeenkomstig het technisch reglement distributie de spanning in de verschillende punten van het distributienet binnen een vooraf bepaalde marge te houden. Het tarief voor het recht op een forfaitaire afname van reactieve energie is functie van de actieve energie geïnjecteerd of afgenomen door een netgebruiker. Het tarief voor de overschrijding van reactieve energieten opzichte van het forfait is functie van de overschrijding van de reactieve energie.</p> <p>Het tarief voor de compensatie van de netverliezen. Dit tarief compenseert overeenkomstig het technisch reglement distributie de actieve verliezen die ontstaan door het vervoer van elektriciteit via het distributienet. Het tarief is functie van de actieve energie geïnjecteerd of afgenomen door een netgebruiker. Het tarief wordt desgevallend opgesplitst in tariefperiodes.</p> <p>Het tarief voor het niet respecteren van een aanvaard injectie- of afnameprogramma. Dit tarief is functie van de bestemming (injectie of afname) en van de grootte en het recurrente karakter van het verschil tussen de vastgestelde injectie of afname en het aanvaard programma. Dit bijkomend tarief vergoedt de kosten van de ondersteunende diensten die nodig zijn om de capaciteit, beschikbaarheid en stabiliteit van het net te garanderen. Het kan worden toegepast op netgebruikers waarvan het ter beschikking gestelde vermogen hoger is dan 100 kVA.</p>

149

Samenstelling van het “totaal inkomen”

<p>Operati- onele kos- ten voor de uitvoe- ring van de taken</p>	<p>Kosten waarop de netbeheerder een rechtstreekse controle heeft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voor de aankoop van andere goederen en diensten gericht op het beheer van de elektrische infrastructuur, van het elektrisch systeem, van de telecom-infrastructuur, de informatica-activiteiten, het gemeenschappelijk beheer; • bezoldigingen, sociale lasten en alle in het kader van pensioenfondsen en groepsverzekeringen betaalde lasten, vanaf het ogenblik waarop het personeelslid in dienst trad bij de DNB; • de kostenverminderingen uit bv. de opbrengsten uit de verhuur van het glasvezelnet, voor het gedeelte dat deel uitmaakt van het gereguleerd actief, de opbrengsten uit andere gereguleerde activiteiten, de meerwaarden op de realisatie van activa, het resultaat op nevenactiviteiten, de diverse ontvangsten <p>Kosten waarop de netbeheerder geen rechtstreekse controle heeft zijn onder meer de kosten voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de aankoop van de ondersteunende diensten en het gebruik van de infrastructuur van derden; • de geboekte waardeverminderingen, minderwaarden en (onder bepaalde voorwaarden) afgeboekte meerwaarden • de financiële lasten (" embedded costs"); • (indien opgelegd door de betrokken gewestelijke regulator) de door de transmissienetbeheerder aangerekende vergoeding voor het gebruik van het transmissienet, inclusief de door de transmissienetbeheerder doorgerekende toeslagen; • doorvoer, aangerekend door andere distributienetbeheerders; • de kostenverminderingen en/of -vermeerderingen die het gevolg zijn van overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans; met inbegrip van de aan het inkomen toegewezen verschillen uit vorige regulatoire periodes.
<p>Billijke marge</p>	<p>Vergoeding van de in het net geïnvesteerde kapitalen overeenkomstig de verwachtingen van de financiële markten gelet op de risico's/inkomsten die verband houdt met betrokken activiteit. De billijke vergoeding van de kapitalen die in de activiteit zijn geïnvesteerd moet enerzijds voldoende waarborgen bieden voor de optimale werking en de leefbaarheid van het net op lange termijn te kunnen verzekeren en moet anderzijds het voor de netbeheerder mogelijk maken toegang te hebben tot normale percentagevoorwaarden voor de kapitaalmarkten op lange termijn.</p>
<p>Afschrij- vingen</p>	<p>Afschrijvingen op basis van de historische aanschaffingswaarde die jaarlijks in rekening worden gebracht tot aan de volledige afschrijving van de historische aanschaffingsprijs.</p>
<p>Openbare dienstver- plichtingen</p>	<p>Toeslagen of heffingen ter financiering van de openbare dienstverplichtingen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de sociale maatregelen; • de REG maatregelen • de maatregelen ter bevordering van HE en WKK
<p>Toeslagen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • de toeslagen ter dekking van de werkingskosten van de reguleringsinstantie; • de bijdragen ter dekking van de verloren kosten; • binnen bepaalde voorwaarden, de lasten van niet gekapitaliseerde pensioenen en verbintenissen ten opzichte van de pensioenfondsen van de DNB's; • de effectief verschuldigde vennootschaps- en rechtspersonenbelasting, de onroerende voorheffing en de lokale belastingen, heffingen en retributies (behalve boetes en schadevergoedingen in geval van netincidenten).

150

151
152
153
154

De **procedure** is dat de tarieven door de netbeheerders worden berekend op basis van de tariefmethode. Deze **tariefvoorstellen** worden vervolgens ter goedkeuring aan de CREG voorgelegd¹³. Hiervoor was een ganse goedkeuringsprocedure opgenomen in het KB (zie kader).

¹³ In concreto dienden op 30 september 2008 alle distributienetbeheerders, op één uitzondering na, binnen de wettelijke termijn een tariefvoorstel met begroting in voor de regulatoire periode 2009-2012. Volgens de CREG voldeed geen enkel van de ingediende voorstellen aan de door het KB voorgeschreven informatievereisten. Het Directiecomite besliste daarom om deze voorstellen te verwerpen en voorlopige tarieven op te leggen, gebaseerd op de laatste overeenkomstige goedgekeurde elementen van het totale inkomen, met name de tarieven voor het exploitatiejaar 2008. Deze voorlopige tarieven bleven dan geldig voor de volledige duur van de regulatoire periode, of tot alle rechtsmiddelen van de

155 Ex post maken de netbeheerders op basis van een rapporteringsmodel van de CREG,
 156 een **tariefverslag** (ook wel jaarverslag genoemd) op, dat de geraamde inkomsten en
 157 kosten vergelijkt met de werkelijke bedragen. De CREG controleert de redelijkheid van
 158 de kosten op basis van vooraf overgemaakte criteria. Er kan een overschot (bonus) zijn
 159 als de inkomsten hoger zijn dan verwacht of uitgaven lager dan verwacht en er kunnen
 160 tekorten (mali) voorkomen in het omgekeerde geval, echter steeds voor zover het sal-
 161 do voortvloeit uit een verschil tussen de werkelijke niet-beheersbare kosten en de
 162 voorziene niet-beheersbare kosten, en/of uit een verschil dat toe te schrijven is aan de
 163 kloof tussen de werkelijke volumes en de voorziene volumes qua verkoop van de net-
 164 beheerder. Aan wie de **saldi** worden toegewezen, is afhankelijk van de vraag of de
 165 onverwachte evolutie te wijten is aan beheersbare kosten of niet. Saldi bij de beheers-
 166 bare kosten worden toegekend aan de netbeheerders, tekorten op de beheersbare
 167 kosten zijn ten nadele van de DNB's; overschotten zijn ten voordele van DNB's¹⁴. Saldi
 168 bij de niet-beheersbare kosten (kosten voor openbare dienstverplichtingen, afschrijvingen...)
 169 worden toegekend aan de netgebruikers via toekomstige tarieven. Tekorten op
 170 niet beheersbare kosten worden bij de volgende meerjarentarieven gecompenseerd;
 171 overschotten worden bij volgende meerjarentarieven in mindering gebracht¹⁵.

172 Ten opzichte van het vorige KB daterend uit 2001 werd de **controle** van de CREG op
 173 de kosten uitgebreid. Waar de kosten die aan de redelijkheidstoets onderhevig zijn
 174 aanvankelijk uitdrukkelijk en limitatief werden opgesomd bepaalde het nieuwe KB dat
 175 "de kosten en kostenverminderingen die deel uitmaken van de categorieën van ele-
 176 menten van het totaal inkomen" op hun redelijkheid worden beoordeeld. Tegelijk sloot
 177 het KB de controle op kosten uit waarvan het bedrag rechtstreeks en integraal werd
 178 opgelegd door een bevoegde overheid, omdat het niet aan de CREG toekomt om be-
 179 lastingen, heffingen en dergelijke meer op hun redelijkheid te beoordelen. Het grote
 180 verschil met de aanpak uit het oude KB bestaat erin dat de voorheen van toezicht uit-
 181 gesloten financieringskosten voor het aantrekken van vreemd vermogen bij externe
 182 kredietverschaffers nu niet langer aan controle ontsnappen. De controle door de CREG
 183 op de tarieven kan concreet gebeuren d.m.v. (1) de algemene ex ante controle bij de
 184 beoordeling van de tariefvoorstellen, (2) de algemene ex post controle, (3) specifieke

distributienetbeheerder of de CREG zijn uitgeput, of totdat over de twistpunten tussen de CREG en de distributienetbeheerder een akkoord zou worden bereikt.

In de loop van 2009 dienden de meeste distributienetbeheerders nieuwe tariefvoorstellen in voor de regulatoire periode 2009-2012 op basis van het nieuwe rapporteringsmodel waarbij werd tegemoet gekomen aan alle hangende twistpunten. De gemengde netbeheerders verenigd in Eandis hebben goedgekeurde tarieven ontvangen voor de regulatoire periode 2009-2012, respectievelijk vanaf 1 juli 2009. Eind 2010 bereikte de CREG met vier zuivere distributienetbeheerders waarvan de exploitatie werd toevertrouwd aan Infrac (Infrac West, Iveg, Inter-Energa en PBE), een akkoord over de hangende twistpunten, zodat ook hun respectieve tarieven vanaf 1 januari 2011 konden worden goedgekeurd. Tijdens het exploitatiejaar 2011 bleef de situatie onveranderd voor de overige distributienetbeheerders (wat het Vlaamse Gewest betreft: Agem, DNB BA en EV/GHA) zodat zij de opgelegde tarieven aangerekend kregen gebaseerd op het exploitatiejaar 2008.

¹⁴ Het verslag aan de Koning bij het KB motiveert dit als volgt: "De bestemming van het verschil tussen de geraamde en werkelijke beheersbare kosten biedt aan de netbeheerder de noodzakelijke stimulans om de betreffende kosten daadwerkelijk te verlagen."

¹⁵ In februari en maart 2011 heeft de CREG van alle distributienetbeheerders de rapporten ontvangen betreffende de toepassing van hun tarieven in 2010. De CREG heeft echter geen beslissingen genomen over de gerapporteerdealdi omwille van de volgende redenen: (1) de tarievenbesluiten werden door het Hof van Beroep te Brussel bij herhaling onwettig verklaard; (2) de CREG was van mening dat er geen geldige rechtsbasis (meer) bestond voor de behandeling van de dossiers volgens de tarifaire koninklijke besluiten (3) de juridische onzekerheid als gevolg van de laattijdige omzetting van de Europese regelgeving naar Belgische wetgeving.

185 interimcontroles als gevolg van door gebruikers gesignaleerde opmerkingen en gefor-
 186 muleerde vragen met betrekking tot de concrete tarief-toepassing en (4) specifieke ex
 187 post controles bij de netbeheerder ter plaatse met het oog op het onderzoek van de
 188 redelijkheid van de kosten en van eventuele kruissubsidiëring.

189 Tussen de verschillende distributienetbeheerders kunnen aanzienlijke tariefverschillen
 190 worden vastgesteld. De verklaring hiervoor ligt enerzijds in topografische en technische
 191 factoren die eigen zijn aan de bevoorradede gebieden, en anderzijds in de omvang van
 192 de openbare dienstverplichtingen en het al dan niet in aanmerking nemen van de we-
 193 genisvergoeding in de tarieven. Andere factoren, zoals de overdracht van saldi van de
 194 voorgaande jaren (bonus/ malus), dragen eveneens bij tot deze tariefverschillen.

195 De tariefmethode- en tariefpraktijk heeft in het verleden aanleiding gegeven tot diverse
 196 juridische procedures omwille van formele en inhoudelijke toepassingsmoeilijkheden
 197 en meningsverschillen (definitie beheersbare kosten, hoogte X-factor, parameters billij-
 198 ke winstmarge, afschrijvingen meerwaarde...) ¹⁶.

199 ***Procedure voor de goedkeuring van tariefvoorstellen in het KB 2008***

200 De procedure die een netbeheerder diende te doorlopen om zijn tariefvoorstel te laten goedkeuren werd in
 201 groot detail beschreven: uiterlijk om 17 uur op 30 juni van het laatste jaar van elke lopende regulatoire
 202 periode (dus vierjaarlijks), dient de netbeheerder zijn tariefvoorstel met bijhorend budget in bij de CREG.
 203 Dit gebeurt onder de vorm van een standaard 'rapporteringsmodel' dat wordt bijgevoegd in het KB. Ten-
 204 einde de CREG in staat te stellen een ex-ante controle op dit budget en deze tarieven uit te voeren wordt
 205 van elke netbeheerder verwacht dat zij een aantal bijlagen bijvoegt die haar uitgangspositie uit de doeken
 206 doet bij het opstellen van het voorstel. Het gaat onder meer om globale economische verwachtingen zoals
 207 de evolutie van het BNP of de inflatie, om voorziene investeringen, evoluties in het personeelsbestand en
 208 toelichting bij tal van kosten en opbrengsten. Deze informatie dient in drievoud en tegen ontvangstbewijs
 209 aan de CREG worden overgeleverd en daarnaast ook nog in elektronische versie. Ten laatste 60 kalen-
 210 derdagen na de ontvangst van het voorstel krijgt de operator de bevestiging van de (on)volledigheid van
 211 het ingediende dossier. Dit gebeurt wederom in schriftelijk vorm tegen ontvangstbewijs als elektronisch.
 212 Indien het dossier onvolledig bleek wordt de netbeheerder aangemaand om de ontbrekende inlichtingen te
 213 verstrekken. De netbeheerder beschikt in dit laatste geval over een termijn van 30 kalenderdagen om het
 214 ontbrekende in drievoud en op elektronische wijze aan de CREG te bezorgen. Binnen de termijn van 60
 215 kalenderdagen na ontvangst van het dossier (of 30 kalenderdagen na ontvangst van de vraag om bijkom-
 216 mende informatie) mag de netbeheerder zich aan een antwoord verwachten over zijn tariefvoorstel. De
 217 beslissing tot goedkeuring of een ontwerp van beslissing tot weigering wordt tegen ontvangstbewijs aan de
 218 operator overgemaakt. Indien de operator een goedkeuring verkrijgt is de kous uiteraard af, een ontwerp
 219 van beslissing tot weigering geeft daarentegen aanleiding tot meer procedurestappen. De CREG moet in
 220 haar ontwerp aangeven waar de knelpunten van het voorstel te situeren zijn en waarom. In de praktijk
 221 blijkt de motivering van de beslissingen van de CREG een heikel punt te zijn met als gevolg dat er op een
 222 bepaald moment rond de 800 vorderingen tegen de CREG inzake tarificatie hangende waren bij het Hof
 223 van Beroep.

224 Indien de netbeheerder een negatieve beslissing krijgt kan zij daar op inspelen en eventueel aan de be-
 225 zwaren van de regulator trachten tegemoet te komen door de deugdelijkheid van het ingediende voorstel
 226 aan te tonen of een aangepast voorstel te formuleren. Zij beschikt over een termijn van 30 kalenderdagen
 227 om haar verweer kenbaar te maken aan de Commissie. Indien zij daarom verzoekt zal zij ook mondeling
 228 haar verweer kunnen brengen op een hoorzitting georganiseerd binnen 20 dagen na ontvangst van het
 229 ontwerp van beslissing tot weigering. De operator kan er ook voor kiezen om geen verweer te voeren maar

¹⁶ De situatie is in andere landen niet veel anders. In Nederland voerde de Energiekamer in de eerste reguleringsperiode een harde koers om de efficiëntie in het netbeheer snel te verbeteren en om zich onafhankelijk van de sector te positioneren. De vrees dat men zich door de sector zou laten "inpakken" was groot. Daarom meed de Energiekamer overleg met de sector. Het resultaat was dat er van meet af aan sprake was van een gepolariseerde verhouding tussen de Energiekamer en de energiebedrijven, met talrijke bezwaren en beroepen. Intussen is de Energiekamer een andere koers gaan volgen. De tegenstellingen tussen de sector en de Energiekamer waren hoog opgelopen en de regulering dreigde daardoor te worden lamgelegd. De minister van EZ besloot tevens tot een wisseling van directie bij de regulator en benoemde een voormalig algemeen directeur van TenneT en statutair directeur van de Samenwerkende Elektriciteitsproductiebedrijven (SEP), als directeur van de Energiekamer. In plaats van confrontatie te zoeken koos de Energiekamer nu voor de dialoog. Algemene Rekenkamer (2009) Tariefregulering netbeheer. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 901 nrs. 1-2.

230 wel een nieuw tariefvoorstel in te dienen dat dan idealiter de door de CREG aangemerkte problemen aan-
 231 pakt. Het nieuwe voorstel dient ingediend te worden voor 17.00 uur, binnen de dertig kalenderdagen na de
 232 ontvangst van het ontwerp van weigering, schriftelijk in het drievoud tegen ontvangstbewijs en ook elek-
 233 tronisch.

234 In deze fase van het procedurele schaakspel is de CREG terug aan zet. Was er sprake van een verweer
 235 of een aangepast voorstel van de netbeheerder dan beschikt de CREG over een termijn van 30 kalender-
 236 dagen beginnend de dag na de ontvangst van dit verweer of nieuwe voorstel om zijn beslissing tot goed-
 237 keuring of weigering kenbaar elektronisch en via aangetekend schrijven. Komt er geen respons van de
 238 netbeheerder dan is de termijn die van 60 kalenderdagen na de verzending door de Commissie van het
 239 ontwerp van beslissing tot weigering. Bij een weigering van het voorstel van de netbeheerder of bij over-
 240 schrijding van de voorgeschreven voorziet het KB dat er voorlopige, lagere tarieven van kracht zijn. Deze
 241 kunnen gehanteerd worden tot aan het geschil een einde werd gemaakt omdat alle rechtsmiddelen van de
 242 CREG of de netbeheerder werden uitgeput, of omdat de partijen onderling tot een akkoord gekomen zijn.
 243 Het voorlopig tarief wordt bepaald door de CREG.

244 Omdat in een periode van vier jaar nu eenmaal veel kan gebeuren voorziet de regering in een tweetal
 245 artikelen die de CREG in staat stellen om de tarieven aan te passen aan gewijzigde omstandigheden. Er
 246 gelden gelijkaardige procedureregels als voor de initiële goedkeuring.

247 Een belangrijk element voor een goede marktwerking is niet alleen dat tarieven op nondiscriminerende
 248 wijze worden vastgelegd maar ook dat deze navenant worden bekendgemaakt. De hele goedkeuringspro-
 249 cedure dient dus met een zekere openbaarheid gepaard te gaan. De regering trachtte hieraan te voldoen
 250 door middel van artikel 23 en 24 van het tarificatie-KB. Deze artikelen stipuleren dat de CREG haar beslis-
 251 singen omtrent tariefvoorstellen en -wijzigingen laat publiceren in het Belgisch Staatsblad alsook op haar
 252 website plaatst. De tarieven zelf worden ook op het internet geplaatst, zowel op de website van de CREG
 253 als die van de netbeheerders. De netbeheerder moet daarenboven de netgebruikers onverwijld op de
 254 hoogte stellen van de nieuwe tarieven op de meest passende wijze.

255 **2.3. Rechtsonzekerheid door laattijdige omzetting van het derde**
 256 **energiepakket**

257 De derde Europese elektriciteitsrichtlijn moest zijn omgezet tegen 3 maart 2011. De
 258 richtlijn legt de bevoegdheden voor de tarifaire methodologie en de goedkeuring van de
 259 nettatarieven eenduidig bij de regulator: het is volgens de EU-richtlijnen de taak van de
 260 regulerende instantie om de transmissie- of distributietarieven of de berekeningsmetho-
 261 des hiervoor volgens transparante criteria vast te stellen of goed te keuren. De
 262 CREG nam het standpunt in dat hij enerzijds verplicht is om bij haar beslissingen reke-
 263 ning te houden met de Belgische wetgeving die bestaat op het ogenblik van haar be-
 264 slissing, maar anderzijds ook gebonden door het principe van de voorrang van het EU-
 265 recht, zodat zij de plicht heeft om de nationale bepalingen die ermee strijdig zijn, buiten
 266 toepassing te laten. Volgens de CREG paste het niet langer dat hij de tarifaire methode
 267 ter bekrachtiging aan de Koning via een KB moest voorleggen, aangezien die be-
 268 voegdheid exclusief aan de CREG toekomt¹⁷. Ook het Grondwettelijk Hof heeft het ta-
 269 riefbesluit van 2 september 2008 in strijd geacht met de Europese richtlijnen. Op
 270 basis hiervan besliste de CREG om de niet-omgezette richtlijn rechtstreeks toe te pas-
 271 sen door voorafgaandelijk aan de eigenlijke tariefbeslissing voorlopige tarifaire metho-
 272 den vast te stellen, op basis waarvan een beslissing kan worden genomen over de
 273 nettatarieven toepasselijk vanaf 1 januari 2012¹⁸. De CREG organiseerde over een ont-

¹⁷ De CREG werd hiertoe bijkomend aangespoord door het arrest nr. 97/2011 van het Grondwettelijk Hof en het advies nr. 49.570/3 van de Raad van State. Ook het Hof van Beroep te Brussel had reeds eerder geoordeeld dat de CREG zelfs bij afwezigheid van geldige nationale wetgeving in staat moet zijn tarieven vast te stellen zoals vereist door het Europese recht.

¹⁸ De CREG werd hiertoe bijkomend aangespoord door het arrest nr. 97/2011 van het Grondwettelijk Hof en het advies nr. 49.570/3 van de Raad van State. Ook het Hof van Beroep te Brussel had reeds eerder geoordeeld dat de CREG zelfs bij afwezigheid van geldige nationale wetgeving in staat moet zijn tarieven vast te stellen zoals vereist door het Europese recht.

274 werpbesluit terzake een publieke consultatie¹⁹. De CREG wilde op die manier de be-
 275 trokken netbeheerders duidelijke instructies geven en dit voldoende voorafgaand aan
 276 de nieuwe regulatoire periode 2013-2016.

277 Uiteindelijk werden de KB's (één voor elektriciteit en één voor gas), van 8 januari 2012
 278 formeel opgeheven in het kader van de omzetting van het derde Europese energiepak-
 279 ket. Er geldt wel een overgangsregeling waardoor de CREG de mogelijkheid heeft om
 280 de tarieven te verlengen en dit tot de goedkeuring van een nieuwe tariefmethodologie.
 281 Ook de bevoegdheid van de Ministerraad om tariefbeslissingen van de CREG te
 282 schorsen werd geschrapt. De politieke overheid blijft volgens de elektriciteitswet wel
 283 bevoegd om algemene richtsnoeren vast te stellen waaraan de CREG zich moet hou-
 284 den bij de uitvoering van haar tariefmethode- en tariefbeleid. Het blijft een discussie-
 285 punt hoever zulke richtlijnen kunnen gaan, of m.a.w. in hoeverre de tariefregulering een
 286 volledige en exclusieve bevoegdheid is van de regulator dan wel in hoeverre de politiek
 287 kan beslissen over maatschappelijk relevante keuzes die verband houden met de vast-
 288 legging van de distributienettarieven.

289 De elektriciteitswet zelf bevat naast een nieuwe procedure ook een hele reeks vorme-
 290 lijke en inhoudelijke voorschriften ("richtsnoeren") die de CREG in acht moet nemen bij
 291 de opstellen van de tariefmethodologie en de goedkeuring van de tarieven (zie kaders).
 292 Er blijft discussie over de rechtsgeldigheid van deze uitgebreide lijst van richtlijnen. Een
 293 aantal is algemeen en stelt geen problemen, maar voor andere is dat minder duidelijk.
 294 Bepalingen die aangeven op welke wijze de regulator zijn controletaken moet uitvoe-
 295 ren, op welke wijze hij vergelijkingen moet organiseren enz. hebben tot gevolg dat de
 296 beslissingsautonomie van een kerntaak van de regulator wordt beknot en dat de wet-
 297 gever een instructie geeft aan de regulator²⁰.

***Procedure voor de goedkeuring van de tariefmethodologie en de tarieven in de nieu-
 we elektriciteitswet***

- De CREG moet "na gestructureerd, gedocumenteerd en transparant overleg met de netbeheerder" de tariefmethodologie uitwerken die deze netbeheerder moet gebruiken voor het opstellen van diens tariefvoorstel. Dat overleg met de netbeheerder moet het voorwerp uitmaken van een akkoord tussen de CREG en de netbeheerder. De wet schrijft een minimale procedure voor die moet worden gevolgd bij gebrek aan zo'n akkoord. Die bevat o.a. waarborgen voor de transparantie (na de overlegvergadering bv. moet de CREG een ontwerp van proces verbaal opstellen waarin de argumenten worden opgenomen die naar voren werden geschoven door de verschillende partijen en de vastgestelde punten waarover overeenstemming en waarover geen overeenstemming bestond; dit verslag moet door de partijen goedgekeurd worden) en een verplicht formeel advies van de netbeheerder over de tariefmethodologie. De CREG moet haar ontwerp van tariefmethodologie (incl. alle stukken met betrekking tot het overleg met de netbeheerder uitgezonderd wettelijk vertrouwelijke informatie) ook meedelen aan het federaal parlement en publiceren op haar website.
- De tariefmethodologie die resulteert uit deze procedure moet meegedeeld worden aan de netbeheerders ten laatste zes maanden vóór de datum waarop zij hun tariefvoorstellen moeten indienen bij de CREG. De wijzigingen moeten gemotiveerd worden. De tariefmethodologie blijft van toepassing gedurende de hele tariefperiode, met inbegrip van de eindbalans die betrekking heeft op deze periode. Wijzigingen aangebracht tijdens de periode aan de tariefmethodologie moeten dezelfde procedure doorlopen en zijn slechts van toepassing vanaf de volgende tariefperiode, behoudens uitdrukkelijk transparant en niet-discriminerend akkoord tussen de commissie en de netbeheerder.
- De distributienetbeheerders moeten vervolgens hun tariefvoorstellen opstellen met inachtneming van de tariefmethodologie en van de goedkeuringsprocedure voor de tarieven. De CREG onderzoekt het

¹⁹ <http://www.creg.info/pdf/Diversen/Z1109-1NL.pdf> De CREG stelde op 15 september 2011 een ontwerp van besluit tot vaststelling van methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot de elektriciteitsdistributienetten, voor openbare raadpleging ter beschikking op haar website. Op 5 oktober 2011 en 30 november 2011 werden informatiesessies georganiseerd over dit ontwerp. De openbare raadpleging werd beëindigd op 15 januari 2012.

²⁰ Vanden Borre (2011) besluit dat indien een wetgever, in het kader van het algemene energiebeleid, algemene richtlijnen wil meegeven aan de regulator, uiterste omzichtigheid is geboden en de wetgever zich, zeker ten aanzien van een kerntaak, uiterst terughoudend dient op te stellen.

321 tariefvoorstel, beslist over de goedkeuring en haar gemotiveerde beslissing meedeelt aan de distribu-
 322 tienetbeheerder. De invoerings- en goedkeuringsprocedure voor de tariefvoorstellen moeten het
 323 voorwerp uitmaken van een akkoord tussen de CREG en de distributienetbeheerders. Als er geen ak-
 324 koord is, geldt de onderstaande procedure die is opgenomen in de elektriciteitswet.

- 325 • De distributienetbeheerder moet bij de CREG binnen een redelijke termijn voor het einde van het
 326 laatste jaar van elke lopende gereguleerde periode zijn tariefvoorstel indienen (op papier en elektro-
 327 nisch), vergezeld van het budget, voor de volgende gereguleerde periode in de vorm van het rappor-
 328 teringsmodel dat vastgesteld wordt door de CREG;
- 329 • Binnen een redelijke termijn na de ontvangst van het tariefvoorstel moet de CREG de volledigheid van
 330 het dossier bevestigen of per brief een lijst bezorgen van bijkomende inlichtingen die de netbeheerder
 331 moet verstrekken. Die moet binnen een redelijke termijn na ontvangst van deze brief de bijkomende
 332 inlichtingen overmaken.
- 333 • Binnen een redelijke termijn na ontvangst van het tariefvoorstel (of na ontvangst van de bijkomende
 334 inlichtingen) moet de CREG de distributienetbeheerder op de hoogte brengen van haar beslissing tot
 335 goedkeuring of weigering van het tariefvoorstel (incl. budget). Als de CREG het tariefvoorstel weigert,
 336 moet zij aangeven welke punten de distributienetbeheerder moet aanpassen om een goedkeuring te
 337 verkrijgen. De netbeheerder kan binnen een redelijke termijn zijn bezwaren hieromtrent meedelen aan
 338 de CREG en moet op zijn verzoek worden gehoord door de CREG. De netbeheerder moet binnen een
 339 redelijke termijn zijn aangepast tariefvoorstel, vergezeld van het budget, indienen bij de CREG. Hierna
 340 start de voorgaande procedure opnieuw.
- 341 • Als de distributienetbeheerder zijn verplichtingen niet nakomt binnen de termijnen voorzien in de wet
 342 (?)²¹ of indien de CREG het tariefvoorstel of aangepaste tariefvoorstel weigert, zijn voorlopige tarieven
 343 van kracht tot alle bezwaren van de distributienetbeheerder of van de CREG zijn uitgeput of totdat
 344 over de twistpunten tussen de CREG en de distributienetbeheerder een akkoord wordt bereikt. De
 345 CREG is bevoegd om te besluiten tot passende compenserende maatregelen na overleg met de dis-
 346 tributienetbeheerder indien de definitieve tarieven afwijken van de tijdelijke tarieven.
- 347 • Verder is voorzien dat de distributienetbeheerder binnen de gereguleerde periode en voor wat de
 348 komende jaren van de gereguleerde periode betreft, een geactualiseerd tariefvoorstel ter goedkeuring
 349 voorleggen aan de CREG, ingeval van overgang naar nieuwe diensten en/of aanpassing van be-
 350 staande diensten en ingeval er zich tijdens een gereguleerde periode uitzonderlijke omstandigheden
 351 voordoen, onafhankelijk van de wil van de distributienetbeheerder. Dezelfde procedure geldt als voor
 352 tariefvoorstellen, met dien verstande dat de bedoelde termijnen gehalveerd worden (?)²².
- 353 • De CREG moet tussentijds de tarieven van de distributienetbeheerders aanpassen aan alle wijzigin-
 354 gen van de openbare dienstverplichtingen, onder andere gewestelijke, die van toepassing zijn, uiterlijk
 355 drie maanden na het overmaken door de distributienetbeheerders van dergelijk wijzigingen. De distri-
 356 butienetbeheerders moeten deze wijzigingen zo spoedig mogelijk overmaken aan de CREG naar aan-
 357 leiding van hun inwerkingtredingen.
- 358 • De CREG is tot slot verplicht om op haar website, op een transparante wijze, de stand van zaken van
 359 de goedkeuringsprocedure van de tariefvoorstellen te publiceren evenals, in voorkomend geval, de ta-
 360 riefvoorstellen die neergelegd worden door de netbeheerders. Zij moet op haar website ook de tarie-
 361 ven en hun motivering publiceren binnen drie werkdagen na hun goedkeuring (excl. wettelijke ver-
 362 trouwelijkheid van sommige informatie). De distributienetbeheerders moeten zo spoedig mogelijk aan
 363 de gebruikers van hun netten de tarieven meedelen die zij moeten toepassen en die ter beschikking
 364 stellen van alle personen die hierom verzoeken. Zij moeten die tevens zo spoedig mogelijk op hun
 365 website publiceren, samen met een berekeningsmodule die de praktische toepassing van de tarieven
 366 preciseerd. De toegepaste tarieven mogen geen terugwerkende kracht hebben.
- 367 • Tegen de door de CREG vastgestelde tariefmethodologie en tegen de door haar genomen beslissin-
 368 gen in uitvoering van deze tariefmethodologie, kan beroep worden ingesteld door elke persoon die
 369 een belang aantooit bij het hof van beroep te Brussel²³.

²¹ Er zijn geen duidelijke termijnen voorzien. Er staat immers steeds “binnen een redelijke termijn”.

²² M.a.w. binnen een halfredelijke termijn???

²³ Wanneer een beroep tegen een tariefbeslissing van de CREG wordt ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel, dan doet het Hof zetelend zoals in kortgeding, uitspraak over de grond van de zaak met volle rechtsmacht. Volgens de Memorie van Toelichting moet hieronder worden verstaan: “het recht om kennis te nemen van het volledige geschil, van alle feitelijke en rechtelijke aspecten ervan en een uitspraak ten gronde te doen”. Dit wil zeggen dat het Hof niet enkel de bevoegdheid heeft om de beslissing te vernietigen, maar ook om de beslissing van de Commissie te herzien. Dit gebeurt in de praktijk echter niet, omdat de bevoegdheid van de CREG voor beslissingen inzake tarieven van een distributienetbeheerder zaken zijn waarin de CREG over een grote beleidsruimte beschikt en dus tot haar discretionaire bevoegdheid behoren. In het kader van de discretionaire bevoegdheid beperkt het Hof zich tot een marginale controle van de externe (bevoegdheid, vormvereisten, ...) en interne wettigheid. Het Hof zal hier zijn volle rechtsmacht dus ook niet opnemen maar zich beperken tot een marginale contro-

370

Wettelijke, vormelijke en inhoudelijke richtsnoeren voor de tariefmethodologie²⁴

371

De tariefmethodologie moet op vormelijk vlak:

372

- tot stand komen na overleg met de regionale regulatoren en na gestructureerd, gedocumenteerd en transparant overleg met de distributienetbeheerders, volgens de regels opgenomen in de elektriciteitswet;

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

- onder andere de volgende zaken preciseren: (i) de definitie van de kostencategorieën die door de tarieven worden gedekt; (ii) de kostencategorieën waarop de bevorderende regelgeving van toepassing kan zijn; (iii) de regels van de evolutie na verloop van tijd van de kosten bedoeld in (i), met inbegrip van de methode voor de bepaling van de parameters die zijn opgenomen in de evolutieformule; (iv) de regels voor de toewijzing van de kosten aan de categorieën van netgebruikers; (v) de algemene tariefstructuur en de tariefdragers;
- het aantal jaren van de gereguleerde periode die aanvangt op 1 januari vastleggen;
- exhaustief en transparant zijn;
- rapporteringsmodellen definiëren.

384

De tariefmethodologie moet op inhoudelijk vlak:

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

- het mogelijk maken om op efficiënte wijze het geheel van de kosten te dekken die noodzakelijk of efficiënt zijn voor de uitvoering van de wettelijke of reglementaire verplichtingen die op de distributienetbeheerders rusten alsook voor de uitoefening van hun activiteiten;
- de evenwichtige ontwikkeling van de distributienetten mogelijk maken, in overeenstemming met de verschillende investeringsplannen van de distributienetbeheerders, zoals deze in voorkomend geval zijn goedgekeurd door de bevoegde regionale overheden;
- leiden tot tarieven die de distributienetbeheerders aanmoedigen om de prestaties te verbeteren, de integratie van de markt en de bevoorradingszekerheid te bevorderen en aan onderzoek en ontwikkeling te doen die nodig zijn voor hun activiteiten;
- ervoor zorgen dat de normale vergoeding van in de gereguleerde activa geïnvesteerde kapitalen de netbeheerder toelaat om de noodzakelijke investeringen te doen voor de uitoefening van zijn opdrachten;
- het mogelijk maken voor de distributienetbeheerder wiens efficiëntie rond het marktgemiddelde ligt om de totaliteit van zijn kosten en een normale vergoeding van de kapitalen in te vorderen;
- ervoor zorgen dat de productiviteitsinspanningen die eventueel aan de distributienetbeheerders worden opgelegd op korte of op lange termijn noch de veiligheid van personen en goederen noch de continuïteit van de levering niet in het gedrang brengen;
- niet-discriminerende en transparante criteria gebruiken voor de verwerping van bepaalde kosten;
- ervoor zorgen dat de nettokosten voor de openbare dienstverplichtingen die worden opgelegd door de wet, het decreet of de ordonnantie en hun uitvoeringsbesluiten, en die niet worden gefinancierd door belastingen, taksen, bijdragen en heffingen op een transparante en niet-discriminerende wijze worden verrekend in de tarieven;
- de belastingen, taksen en bijdragen van alle aard en toeslagen die worden opgelegd door de wet, het decreet of de ordonnantie en hun uitvoeringsbesluiten automatisch toevoegen aan de tarieven en binnen de termijnen die worden bepaald door de procedure van invoering en goedkeuring van de tarieven;
- ervoor zorgen dat er geen kruissubsidiëring kan zijn tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten.

le. In het arrest van het Hof van 27 februari 2007 heeft het zich hierover uitgesproken. Het stelde dat: “de wetgever het Hof dus niet heeft opgedragen om te beslissen als ‘regulator in beroep’. Ingeval de vordering tegen de CREG wordt ingewilligd, heeft deze als regulator desgevallend opnieuw te beslissen in overeenstemming met hetgeen het Hof heeft beslist”. Dit betekent wel dat het Hof instructies kan verlenen aan de CREG omtrent de wijze waarop ze haar bevoegdheid dient uit te oefenen. Verder dan dit gaat de “volle rechtsmacht” bij beslissingen genomen met discretionaire bevoegdheid van de CREG echter niet.

²⁴ Ook in de vroegere elektriciteitswet waren richtsnoeren opgenomen. Ze betroffen o.a. het niet-discriminerend en transparant karakter van de tarieven, de evenwichtige ontwikkeling van het transmissienet overeenkomstig de verschillende investerings- en ontwikkelingsplannen van de netbeheerders, vergelijking met de beste tariefpraktijken die door vergelijkbare netbeheerders worden toegepast, het verwerven van het inkomen, de algemene tariefstructuur en de gelijke toepassing ervan voor het gehele grondgebied, zonder opsplitsing volgens geografische zone.

- 413 • de nadere regels bepalen voor de integratie en controle van de gestrande kosten bestaande uit de
 414 niet-gekapitaliseerde lasten voor het aanvullend pensioen of het pensioen van de publieke sector die
 415 in de tarieven kunnen worden opgenomen.
- 416 **Bij gebruik van benchmarkingmethoden:**
- 417 • Moet iedere controlemethode van de kosten die gebaseerd is op vergelijkende technieken rekening
 418 houden met de bestaande objectieve verschillen tussen de distributienetbeheerders die niet wegge-
 419 werkt kunnen worden op initiatief van deze laatsten.
- 420 • Moet iedere beslissing die gebruik maakt van vergelijkende technieken kwalitatieve parameters inte-
 421 greren en gebaseerd zijn op homogene, transparante, betrouwbare gegevens en gegevens die gepu-
 422 bliceerd zijn of integraal mededeelbaar zijn in de motivering van de beslissing van de CREG.
- 423 • Moet de eventuele vergelijking met andere netbeheerders gemaakt worden tussen bedrijven met
 424 dezelfde activiteiten die werken in vergelijkbare omstandigheden.
- 425 • Mogen sommige kosten zoals pensioenlasten (cf. supra), openbare dienstverplichtingen, en verplicht
 426 door te rekenen belastingen, taksen en bijdragen niet worden onderworpen aan beslissingen die ge-
 427 steund zijn op methodes van vergelijking.
- 428 **De tarieven zelf:**
- 429 • moeten niet-discriminerend en proportioneel zijn en een transparante toewijzing van de kosten in acht
 430 nemen.
- 431 • moeten zorgen voor een juist evenwicht tussen de kwaliteit van de gepresteerde diensten en de prij-
 432 zen die door de eindafnemers worden gedragen.
- 433 • moeten in hun tariefstructuur het rationeel gebruik van energie en infrastructuur bevorderen.
- 434 • moeten uniform zijn op het grondgebied dat door het net van de distributienetbeheerders bediend
 435 wordt.
- 436 • kunnen, indien ze van toepassing zijn op productie-eenheden, verschillen naargelang van de techno-
 437 logie van deze eenheden en hun datum van ingebruikname. Deze tarieven worden bepaald rekening
 438 houdend met ieder criterium dat door de commissie relevant wordt geacht, zoals een benchmarking
 439 met de buurlanden, teneinde bevoorradingszekerheid door een daling van de concurrentiekracht van
 440 de betrokken productie-eenheden niet in het gedrang te brengen.
- 441 • moeten omwille van de transparantie in de doorberekening van de kosten aan de eindafnemers wor-
 442 den onderscheiden op de factuur in de verschillende elementen van het nettatarief, met name wat de
 443 openbare dienstverplichtingen en hun inhoud betreft.
- 444 **Bij de uitoefening van haar tariefbevoegdheid moet de CREG**
- 445 • een stabiele en voorzienbare regulering bevorderen die bijdraagt tot de goede werking van de vrijge-
 446 maakte markt en die de financiële markt in staat stelt om met een redelijke zekerheid de waarde van
 447 de distributienetbeheerders te bepalen.
- 448 • waken over het behoud van de continuïteit van de beslissingen die zij heeft genomen in de loop van
 449 de voorgaande gereguleerde periodes, onder andere inzake de waardering van de gereguleerde acti-
 450 va.
- 451 • rekening houden met het algemene energiebeleid zoals gedefinieerd in de Europese, federale en
 452 gewestelijke wet- en regelgeving.
- 453 • de kosten van de distributienetbeheerders controleren in het licht van de toepasselijke wettelijke en
 454 reglementaire bepalingen, en de kosten vaststellen voor de bepaling van de positieve of negatieve
 455 saldi waarvan zij de verdeling bepaalt voor de volgende gereguleerde periode. Om deze controle mo-
 456 gelijk te maken, moeten de netbeheerders naast de wettelijk voorgeschreven boekhouding ook een
 457 analytische boekhouding voeren die zorgt voor de nodige transparantie.
- 458 • volledig en op omstandige wijze haar tariefbeslissingen motiveren en rechtvaardigen, zowel op het
 459 vlak van de tariefmethodologieën als op het vlak van de tariefvoorstellen, teneinde de jurisdictionele
 460 controle ervan mogelijk te maken²⁵.

²⁵ De CREG is in het kader van haar transparantie- en motiveringsplicht ook wettelijk verplicht om op haar website de handelingen met individuele of collectieve draagwijdte te publiceren die werden aangenomen in uitvoering van haar tariefbevoegdheden alsook iedere gerelateerde voorbereidende handeling, expertiseverslag, en commentaar van de geraadpleegde partijen (eveneens rekening houdende met de vertrouwelijkheid van de commercieel gevoelige informatie en/of informatie met een persoonlijk karakter). Zij is tevens verplicht om aan haar definitieve handeling een commentaar toe te voegen die de beslissing om de commentaren van de geconsulteerde partijen al dan niet in aanmerking te nemen rechtvaardigt.

461 2.4. Nieuwe tariefmethode, maar ze wordt niet toegepast

462 De voorgestelde nieuwe methode (cf. supra) “beoogt het evenwicht te herstellen tus-
 463 sen de belangen van de netbeheerders en die van de consumenten, zonder echter de
 464 in het verleden gekende tariefmethodologie overhoop te halen.” De tarifaire methode
 465 bevat een overzicht van de vooropgestelde tariefstructuur, de door de netbeheerder te
 466 volgen procedures bij het indienen van rapporteringen bij de CREG en de introductie
 467 van een nieuw en verbeterd rapporteringsmodel. Daarenboven wordt voorzien in een
 468 beoordelingsmodel voor kostenbeheersing. Dit beoordelingsmodel en de daarbij ho-
 469 rende efficiëntiedoelstellingen moeten ervoor zorgen dat de distributienetbeheerders
 470 passende stimulansen krijgen, zowel op korte als op lange termijn, om hun efficiëntie te
 471 verbeteren. De nieuwe methode past onder andere de parameters voor de berekening
 472 van het rendementspercentage aan, schrapt het onderscheid tussen beheersbare en
 473 niet beheersbare kosten²⁶ en past benchmarking toe op de totale kosten (exclusief kos-
 474 ten van transmissie, ODV, belastingen en toeslagen en overdrachten uit voorgaande
 475 jaren) (TOTEX)²⁷.

476 De nieuwe methode volgt dus een meer op incentives gerichte benadering in lijn met
 477 de ontwikkelingen in sommige andere landen (bv. Nederland en het VK) en met de
 478 Europese vereisten²⁸.

479 De CREG liet intussen een nieuwe studie uitvoeren voor de ontwikkeling van bench-
 480 markingmodellen voor distributienetbeheerders in België²⁹. In dat rapport wordt aanbe-
 481 velen te werken met een reeks niet-parametrische Data Envelopment Analysis (DEA)
 482 modellen, gebaseerd op de best practice-regulering waarbij de best presterende in een
 483 sector worden geïdentificeerd en beoordeeld (veeleer dan op de average practice-
 484 regulering, die beïnvloed wordt door de prestaties van inefficiënte netbeheerders en
 485 waarvan het incentive-element in het beste geval dubbelzinnig is of zelfs het omge-
 486 keerde effect heeft). Deze DEA-modellen brengen twee belangrijke elementen voor
 487 tariefbeoordelingen in kaart: (1) de statische objectieve efficiëntieachterstand in de to-
 488 tale uitgaven in een gegeven referentiejaar (incumbent inefficiency) (om te komen tot

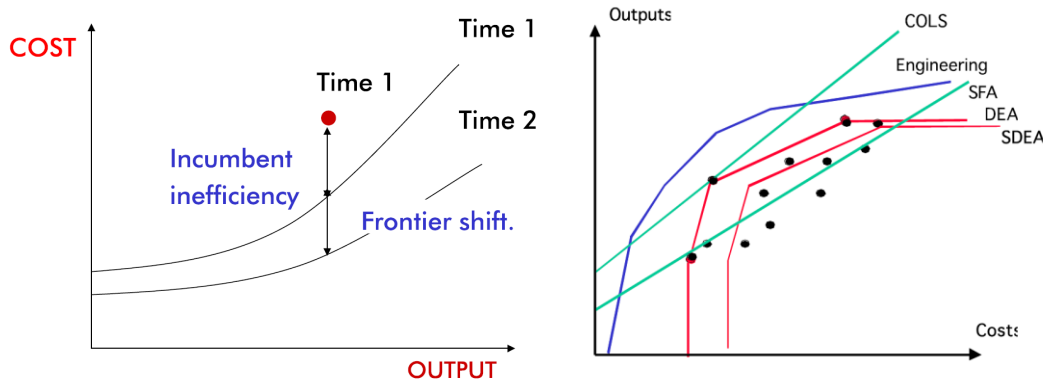
²⁶ De Totex-uitgaven worden als beheersbaar beschouwd tenzij uitdrukkelijk verklaard wordt dat ze on-
 beheersbaar zijn. In het kader van de tarifaire methodologie van de CREG worden de volgende kos-
 tencategorieën uit de Totex gehaald omdat ze onbeheersbaar zijn: 1) Aan de TNB betaalde vergoedin-
 gen voor energietransmissie, 2) Belastingen, vergoedingen en rechtstreekse lasten aangerekend door
 de overheid (uitgezonderd boetes), 3) Kosten voor openbare dienstverplichtingen (ODV: beschermde
 afnemers, certificaten enz.), 4) Overdrachten van vorige jaren

²⁷ Een moderne op incentives gebaseerde regelgeving is outputgestuurd. De inputzijde wordt gekenmerkt
 door een maximale samenvoeging zodat de betrokken onderneming alle gewenste voordelige substitu-
 ties tussen inputs kan doorvoeren. Daarom werd gekozen voor een globale maatstaf zoals de totale
 uitgaven (Totex) in plaats van een partiële maatstaf zoals de bedrijfskosten (Opex). De totale uitgaven
 (Totex) zijn immers het minst gevoelig is voor boekhoudnormen, verschillen in activeringsstelsels, fi-
 nanciële en organisatorische oplossingen en afwegingen tussen uitgaven op korte en lange termijn.
 (bv. groot personeelsbestand vs. onderaanneming, uitrusting leasen of huren in plaats van er eigenaar
 van te worden enz.). Het gebruik van de Totex voor benchmarking vermijdt m.a.w. storingen te wijten
 aan verschillen in beleidsopties en kapitaalintensiteit van de netbeheerders, wat de structurele verge-
 lijkbaarheid ten goede komt. De Opex-maatstaf daarentegen promoot efficiëntie op lange termijn niet.
 Opex vereist ook een sterke controle en regulering betreffende het activerings- en het herwaarderings-
 beleid van de netbeheerders en een indringende houding vanwege de regulator om de structurele verge-
 lijkbaarheid van de gegevens te handhaven.

²⁸ Zie art. 37(8) van de elektriciteitsrichtlijn en art. 41(8) van de gasrichtlijn: “In fixing or approving the
 tariffs or methodologies and the balancing services, the regulatory authorities shall ensure that trans-
 mission and distribution system operators are granted appropriate incentive, over both the short and
 long term, to increase efficiencies, foster market integration and security of supply and support the re-
 lated research activities”.

²⁹ www.creg.be/pdf/.../Benchmarking_models_for_distribution_NL.pdf

489 tarieven die billijke inspanningen voor kostenverlagingen weerspiegelen en niet het
 490 gevolg zijn van verborgen transfers, kruissubsidies of laksheid van het management)
 491 en (2) de productiviteitsontwikkeling voor de efficiënte netbeheerders (frontier shift) (om
 492 te komen tot een billijke verdeling van de productiviteitswinsten).

493 Anders dan voor de transmissienettarieven (zie verder), wordt de nieuwe tariefmetho-
 494 dologie van de CREG echter nog niet toegepast voor de distributenettarieven. Er wordt
 495 gebruik gemaakt van de overgangsregeling in de elektriciteitswet om de lopende regu-
 496 latoire periode met 2 jaar te verlengen tot en met einde 2014. De motivering daarvoor
 497 is opgenomen in de CREG-beslissingen over de tarieven van de diverse netbeheer-
 498 ders³⁰:

- 499 • De CREG ontving een vraag van de distributienetbeheerders tot verlenging van de
- 500 distributenettarieven voor de exploitatiejaren 2013 en 2014.
- 501 • De CREG ontving een brief van 9 januari 2012 van de regionale regulatoren met de
- 502 vraag tot verlenging van de distributenettarieven voor de exploitatiejaren 2013 en
- 503 2014, en met de vraag geen toewijzing te doen van de bestaande saldi.
- 504 • De wet van 8 januari 2012 (BS 11 januari 2012) voerde een nieuwe procedure in
- 505 ter vaststelling van een tariefmethodologie. Als gevolg daarvan moet de procedure
- 506 tot het vaststellen van een tarifaire methodologie opnieuw volledig worden opge-
- 507 start.
- 508 • de CREG wil voldoende tijd uittrekken voor het overleg en de consultatie over de
- 509 nieuwe tariefmethodologie (12 maanden vanaf 1 mei 2012). Deze periode van 12
- 510 maanden berust op een op dit ogenblik best mogelijke inschatting door de CREG,
- 511 mede rekening houdend met de wijzigingen aangebracht door de wet van 8 januari
- 512 2012 en met het gegeven dat buitenlandse regulatoren (vb. OFGEM en NMa-
- 513 Energiekamer) bij het uitwerken van een nieuwe tariefmethodologie rekening hou-
- 514 den met termijnen van 12 tot 24 maanden.
- 515 • de CREG dient de termijnen en procedures van de elektriciteitswet voor de behan-
- 516 deling van de tariefvoorstellen van de netbeheerders op basis van die nieuwe metho-
- 517 dologie te respecteren. De distributienetbeheerders hebben na bekendmaking
- 518 van de definitieve methodologie 6 maanden de tijd om een tariefvoorstel in te die-
- 519 nen. Dus tegen ten vroegste 1 november 2013 zouden de distributienetbeheerders
- 520 nieuwe tariefvoorstellen bij de CREG indienen.
- 521 • Om op 1 januari 2014 goedgekeurde tarieven te hebben, zou de CREG op basis
- 522 van bovenstaande timing en rekening houdend met de wettelijke voorschriften over
- 523 minder dan 2 maanden beschikken om de tariefvoorstellen te analyseren en om de
- 524 garanties te bieden die wettelijk worden opgelegd. Deze termijn is volgens de
- 525 CREG niet voldoende.

³⁰ zie bv. <http://www.creg.info/pdf/Beslissingen/B633E-24NL.pdf>

- 526 • De start van een regulatoire periode op 1 januari is opgelegd in artikel 12bis, §5, 3°
 527 van de elektriciteitswet. Dit betekent dat ten vroegste op 1 januari 2015 tarieven op
 528 basis van een nieuwe tariefmethodologie van start kunnen gaan, waardoor een ta-
 529 riefverlenging voor twee jaar – zijnde 2013 en 2014 – nodig is.

530 2.5. Discussie over injectietarieven

531 Distributienetbeheerders hebben conform de tariefbeslissingen van de CREG de mo-
 532 gelijkheid om injectietarieven aan te rekenen, en de meeste doen dit ook. De Vlaamse
 533 regering vroeg op het overlegcomité met de federale regering om elektriciteitsproductie
 534 via hernieuwbare energiebronnen vrij te stellen van injectietarieven. Ook langs Waalse
 535 zijde werd hierop aangedrongen. De federale regering vroeg vervolgens aan de CREG
 536 om een advies op te maken over de mogelijke schrapting van de injectietarieven voor
 537 hernieuwbare energie.

538 De CREG publiceerde daarop een studie die pleit voor het behoud van de mogelijkheid
 539 van injectietarieven voor HE in de tarifaire wetgeving³¹. De CREG erkent wel dat wette-
 540 lijke en economische verduidelijkingen nodig zijn. Dit gebeurde ondertussen in een ad
 541 hoc werkgroep 'Injectietarieven' en resulteerde in een tweede studie³² naar de aansluit-
 542 ingstarieven en de eigenlijke gebruikstarieven. De CREG werkte daarin een voorstel
 543 uit van kostenreflectieve aansluitingstarieven met ingebouwde lokalisatieprikkels en
 544 eventuele toepassing van een reductiecoëfficiënt door de distributienetbeheerders. Dit
 545 voorstel impliceert de schrapting van de socialisering van de afnamekosten voor de-
 546 centrale productie, alsook van de grens van 5 MW (intussen bevestigd door het
 547 Grondwettelijk Hof). De Vlaamse wetgeving zou hiertoe moeten aangepast worden
 548 gezien de vrijstelling voor decentrale productie volgens de CREG dient geschrapt te
 549 worden. Tegelijk stelde de CREG ook voor om de twee componenten van de huidige
 550 injectietarieven te schrappen: de component 'basistarief voor het gebruik van het net',
 551 die in de praktijk nauwelijks wordt aangerekend en de heffingen en toeslagen, waaron-
 552 der de lasten voor de niet-gekapitaliseerde bijkomende pensioenen waarover veel dis-
 553 cussie bestond. Alleen de kosten van werkelijk geleverde diensten zoals systeembe-
 554 heer, meten en tellen en ondersteunende diensten zoals het opvangen van
 555 netverliezen zouden dan nog doorgerekend worden.

556 Intussen werd op Vlaams niveau een decreetswijziging aangenomen dat bepaalt dat
 557 de netbeheerder alle taken die noodzakelijk zijn voor de injectie van elektriciteit, gepro-
 558 duceerd door middel van hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve warmtekracht-
 559 koppeling (met uitzondering van de aansluiting op het distributienet of het plaatselijk
 560 vervoernet) kosteloos moet uitvoeren. Het nieuwe artikel bepaalt tevens dat de kosten
 561 die hiervoor ten laste gelegd worden van de netbeheerder, worden beschouwd als kos-
 562 ten ten gevolge van de openbardienstverplichtingen van de netbeheerder als netbe-
 563 heerder. Hiermee wil men vermijden dat de netbeheerders deze kosten niet zouden
 564 mogen doorrekenen van de CREG in de nettarieven. Dit leverde discussie op met de
 565 CREG, die een procedure bij het grondwettelijk hof opstartte over de wettelijkheid van
 566 deze decreetswijziging.

³¹ CREG (2010) *Studie betreffende 'de mogelijke schrapting of vrijstelling van injectietarieven voor productieinstallaties op basis van hernieuwbare energie en kwalitatieve WKK.* (F) 100401-CDC-959.

³² CREG (2010) *Studie betreffende de aanrekening van injectietarieven voor decentrale producenten in geval van kostenreflectieve aansluitingstarieven en tarifiering voor het gebruik van het net.* (F)100708-CDC-977

567 3. Transmissienettarieven

568 De regulering van de transmissienettarieven is in sterke mate analoog aan de regule-
569 ring van de distributienettarieven, zowel wat de tariefmethodologie als wat de procedu-
570 res en richtsnoeren betreft, en ook wat de problematiek van de laattijdige omzetting
571 van de 3^e Europese elektriciteitsrichtlijn betreft.

572 Vanaf het exploitatiejaar 2008 keurt de CREG de transmissienettarieven niet meer
573 goed voor een periode van 1 jaar, maar voor een periode van 4 jaar. De geldigheids-
574 duur van de van kracht zijnde transmissietarieven verstreek dus op 31 december 2011.
575 Daarom publiceerde de CREG na publicatie en consultatie van de voorlopige **nieuwe**
576 **tarifaire methoden** een consultatieverslag. Op 24 november 2011 nam de CREG een
577 besluit “tot vaststelling van de voorlopige methoden voor het berekenen en vastleggen
578 van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en de toegang tot het elektrici-
579 teitsnetwerk met een transmissiefunctie”. De Voorlopige Tarifaire Methoden beschrij-
580 ven voor de regulatoire periode die begint op 1 januari 2012 de samenstelling van het
581 totaal inkomen, de procedures voor de goedkeuring ex ante en ex post van dit totaal
582 inkomen, de algemene tariefstructuur, de boekhoudkundige verplichtingen waaraan de
583 transmissienetbeheerder en de voorgestelde nettarieven moeten voldoen alsook de
584 criteria die de CREG zal hanteren bij haar controle van de elementen van het totaal
585 inkomen.

586 De **tariefstructuur** (zie tabel) onderscheidt de volgende tarieven³³:

- 587 • de tarieven voor de aansluiting op het net;
588 • de tarieven voor het gebruik van het net;
589 • de tarieven voor de ondersteunende diensten;
590 • de tarieven voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de
591 toegangsverantwoordelijken.
592

De tarieven voor de aansluiting van afnemers en producenten op het net omvatten:	De tarieven voor het gebruik van het net omvatten:	De tarieven voor de ondersteunende diensten omvatten:
<ul style="list-style-type: none"> • het eenmalige tarief met betrekking tot de oriëntatiestudie voor een nieuwe aansluiting of voor de aanpassing van een bestaande aansluiting. Dit tarief is functie van de exploitatiespanning, van het nominale vermogen en van de bestemming (injectie of afname). • het eenmalig tarief met betrekking tot de detailstudie voor een nieuwe aansluiting of voor de aanpassing van een bestaande aansluiting, of voor een bijkomende studie op het gebied van 'power quality'. Dit tarief is functie van de door de netbeheerder geschatte kosten voor het tot stand brengen of het aanpassen van de aansluiting. • het periodieke tarief met betrekking tot het tot stand brengen of het aanbrengen van een substantiële wijziging aan het eer- 	<ul style="list-style-type: none"> • de tarieven voor het onderschreven vermogen. Dit tarief is functie van de klantengroep, het onderschreven vermogen, de gebruiksduur ervan, de onderschrijvingsformule en/of de tariefperiode en bevat een vermenigvuldigings- of reductiecoëfficiënt die functie is van de betrouwbaarheidscriteria van het transmissienet (standaard, versterkt, beperkt, andere), van de geografische zone waarin de netgebruiker aangesloten is, van de al dan niet mobiele belasting en van de aanwezigheid van lokale productie om aanspraak te kunnen maken op het transmissienet voor het transport van elektriciteit voor de noodreserve van de productie. De netgebruikers worden vrijgesteld van het deel van dit tarief met betrekking tot de injectie voor een periode van maximum 20 jaar voor de be- 	<ul style="list-style-type: none"> • het tarief voor de reservering van de primaire regeling van de frequentie, voor de reservering van de secundaire regeling van het evenwicht in de Belgische regelzone, voor de reservering van de tertiaire reserve en voor de black-start-dienst. Het tarief is functie van de afgenomen of geïnjecteerde bruto begrensde energie op kwartuurbasis per toegangspunt, van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode. • het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen. Het tarief voor het recht op een forfaitaire afname van reactieve energie is functie van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode. Het tarief is van toepassing op de actieve bruto begrensde energie op kwartuurbasis per toegangspunt. Het tarief voor de overschrijding van reactieve

³³ Naast het tarief voor openbare dienstverplichtingen en het tarief voor de toepassing van heffingen en toeslagen die door een bevoegde overheid zijn opgelegd.

<p>ste aansluitingsveld en het periodieke tarief voor het beheer door de netbeheerder van het eerste aansluitingsveld; Deze tarieven zijn functie van de exploitatiespanning, het nominale vermogen, het kortsluitvermogen, het type van het onderstation, en de technologische parameters gedefinieerd in de technische reglementen.</p> <ul style="list-style-type: none"> het periodieke of éénmalige tarief met betrekking tot het tot stand brengen of het aanbrengen van een substantiële wijziging aan de overige aansluitingsuitrustingen en het periodieke tarief voor het beheer van deze uitrustingen. Deze tarieven zijn functie van de exploitatiespanning, de lengte van de aansluiting, het nominaal vermogen en de technologische parameters gedefinieerd in de technische reglementen. <p>Als meerdere netgebruikers gezamenlijk gebruikmaken van dezelfde aansluitingsuitrustingen, zijn verdeelingsregels gebaseerd op het proportionaliteitsprincipe van toepassing. Voor productie-eenheden, gebaseerd op HE of WKK kunnen reductiecoëfficiënten worden gebruikt voor de aansluitingskosten.</p>	<p>treffende productie-eenheid aangesloten na 1 oktober 2002.</p> <ul style="list-style-type: none"> de tarieven voor het bijkomend vermogen. Dit tarief is functie van het bijkomend vermogen op jaarbasis, het bijkomend vermogen op maandbasis, van de klantengroep, de grootte, de gebruiksduur, de tariefperiode en/of het recurrente karakter van het vastgestelde bijkomend vermogen in een injectie- of een afnamepunt van het transmissienet. De netgebruikers worden vrijgesteld van het deel van dit tarief met betrekking tot de injectie voor een periode van maximum 20 jaar voor de betreffende productie-eenheid aangesloten na 1 oktober 2002. het tarief voor het systeembeheer. Het is functie van de op kwartaurbasis door een netgebruiker afgenomen actieve bruto begrensde energie en van de klantengroep. Dit tarief kan een bijkomend tarief voor het niet respecteren van een aanvaard injectie- of afnameprogramma omvatten. In plaats van dit bijkomend tarief is een speciaal tarief van toepassing wanneer de betrokken injectie of afname bijdraagt tot het opheffen van de congesties. <p>De eerste twee tarieven vergoeden de netstudies, de algemene beheerskosten, de afschrijvingen, de financieringskosten en de onderhoudskosten, voor wat betreft infrastructuur. Het derde tarief vergoedt het systeembeheer, de afschrijvingen en de financiering van de activa voor het beheer van het systeem.</p>	<p>energie ten opzichte van het forfait is functie van het regime (inductief of capaciteef), van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode.</p> <ul style="list-style-type: none"> het tarief voor het congestiebeheer. Dit tarief is functie van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode. het tarief voor het compenseren van netverliezen. Dit tarief is functie van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode. <p>Voor de eenheden gebaseerd op HE of WKK kunnen de 2° en 3° tarief een reductiecoëfficiënt bevatten. De 2°, 3° en 4° tarieven kunnen een vermenigvuldigings- of reductiecoëfficiënt bevatten bepaald door de geografische zone waarin de netgebruiker aangesloten is.</p> <p>De tarieven voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken omvatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> het tarief voor de evenwichtenergie. Dit tariefmechanisme is functie van de concrete onevenwichtspositie van de individuele toegangsverantwoordelijke, van de directe kosten of opbrengsten van de netbeheerder voor de aankoop of de verkoop van de energie om het onevenwicht te compenseren, van het teken van het totale netto regelvolume en van de tariefparameters die de individuele toegangsverantwoordelijke moeten aanzetten tot de zorg voor een permanent evenwicht. de volume fee. Dit is een homogeen tarief dat toegepast wordt op de volumes aan geïnjecteerde en aan afgenomen energie.
--	---	---

593

594 Het verzekerd **totaal inkomen** (zie tabel) dat door de tarieven wordt gedekt is de som
595 van:

- 596 • een dekking van de kosten van de netbeheerder;
- 597 • een billijke marge en afschrijvingen ter vergoeding van het kapitaal geïnves-
598 teerd in het net om de optimale werking ervan op lange termijn te waarborgen;
- 599 • de afschrijvingen en afname van de meerwaarde
600

De kosten	<p>De kosten bestaan met name, maar niet uitsluitend uit³⁴:</p> <ul style="list-style-type: none"> de kosten voor de aankoop van de ondersteunende diensten, in voorkomend geval verminderd met de aan leveranciers opgelegde boetes voor het niet nakomen van hun verplichtingen terzake; de kosten voor het gebruik van de infrastructuur van derden; de kosten van de aankoop van andere goederen en diensten, voor zover dit gebeurt
-----------	--

³⁴ Merk op dat het onderscheid tussen beheersbare en niet beheersbare kosten vervalt en is vervangen door een onderscheid tussen elementen waarop de X-factor van toepassing is en elementen waarop dat niet het geval is (zie verder).

	<p>binnen het kader van de uitoefening van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder, in het bijzonder deze gericht op het beheer van de elektrische infrastructuur, het beheer van het elektrisch systeem, het beheer van de telecom-infrastructuur, de informatica-activiteiten, het gemeenschappelijk beheer en de naar balansrekeningen over te dragen lasten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • de kosten van bezoldigingen, sociale lasten en alle in het kader van groepsverzekeringen betaalde lasten; • geboekte minderwaarden en geboekte waardeverminderingen; • de financiële lasten; • de kostenverminderingen die het gevolg zijn van de verrichtingen uit internationale verbindingen, in het bijzonder het saldo uit de opbrengsten en de te betalen kosten die voortvloeien uit de toepassing van een compensatiemechanismen voor de transmissie van grensoverschrijdende fluxen, het saldo uit de opbrengsten en de te betalen kosten die voortvloeien uit de impliciete veilingmechanismen die het gevolg zijn van de aankoop en de verkoop van energie in het kader van marktkoppeling, de opbrengsten uit de veiling van capaciteit op de Noordgrens, de opbrengsten uit de veiling van capaciteit en uit congestie op de Zuidgrens, het saldo uit de opbrengsten en de te betalen kosten uit verrichtingen met buitenlandse netbeheerders voor zover deze gebeuren in het kader van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder. • de kostenverminderingen die het gevolg zijn van diverse verrichtingen, voor zover deze gebeuren in het kader van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder, zoals bv. de opbrengsten uit de verhuur van het glasvezelnet, voor het gedeelte dat deel uitmaakt van het gereguleerd actief en de opbrengsten uit andere gereguleerde activiteiten. • de kostenverminderingen of -vermeerderingen die het gevolg zijn van overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans; met inbegrip van de aan het inkomen toegewezen verschillen uit vorige regulatoire periodes (de regulatoire vorderingen of regulatoire schulden); • de kostenverminderingen die het gevolg zijn van de toepassing van de <i>transfer pricing policy</i>. Het gaat om akkoorden tussen ELIA en CREG over de toewijzing van de kosten van ELIA voor activiteiten die niet behoren tot de gereguleerde activiteit van de transmissienetbeheerder in België (bv. de verwerving en de integratie van een transmissienetbeheerder in Duitsland en andere initiatieven, voornamelijk in het buitenland) en die dus niet opgenomen mogen worden in het door de Belgische transmissietarieven gedekte totaalinkomen. • de kosten van de rechtstreeks aan niet-actieve medewerkers of hun rechthebbenden uitbetaalde pensioenen en gelijksoortige vergoedingen; • de verschuldigde onroerende voorheffing en de lokale belastingen, heffingen en retributies, met uitsluiting van de aan de netbeheerder opgelegde boetes en van de ten laste van de netbeheerder opgelegde schadevergoedingen in geval van netincidenten; • de effectief verschuldigde vennootschapsbelasting op de billijke marge en op de andere kostenverminderingen die voortvloeien uit de toepassing van de <i>transfer pricing policy</i> na maximale verrekening van de belastingverminderingen uit aftrekken voor risicokapitaal (notionele intresten) die samenhangen met kapitaalelementen voor de financiering van gereguleerde activiteiten.
<p>De billijke marge</p>	<p>De billijke marge is een netto vergoeding (ná toepassing van de vennootschapsbelasting) van de in het net geïnvesteerde kapitalen. Ze wordt jaarlijks bepaald door vermenigvuldiging van een rendementspercentage met de waarde van het gereguleerd actief (RAB) voor het betreffende exploitatiejaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De waarde op 31 december 2009 van de RAB van de beheerder van het nationaal transmissienet voor elektriciteit werd vastgelegd op € 3.752.717.848,21€ (inbegrepen een meerwaarde van € 1.590.511.421,56€) en evolueert jaarlijks door enerzijds toevoeging van uitbreidings- en vervangingsinvesteringen (die opgenomen zijn in de goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen, aangevuld met de door de commissie als verantwoord aanvaardde vervangingsinvesteringen, investeringen voor nieuwe aansluitingen en deze in aanpassingen van bestaande infrastructuur) en anderzijds het in mindering brengen van o.a. de afschrijvingen van de gereguleerde materiële vaste activa (op basis van vastgestelde of overeengekomen percentages) en buiten gebruik gestelde gereguleerde activa, en door de evolutie van het netto bedrijfskapitaal (in plus en in min ingeval deze evolutie positief, dan wel negatief is) berekend op basis van de afzonderlijke balans met betrekking tot de gereguleerde activiteiten. • Het rendementspercentage de som van een risicovrije rente en de individuele risicopremie van de netbeheerder. De risicovrije rente wordt jaarlijks bepaald op basis van het rekenkundig gemiddelde rendement van de tijdens dat jaar door de Belgische

	overheid uitgegeven lineaire obligaties (OLO) met een looptijd van tien jaar. Voor de individuele risicopremie wordt de marktrisicopremie (Rp) jaarlijks met een factor Bèta gewogen. Rp is bepaald op 3,50%. β is de covariantie van het rendement van het aandeel van de netbeheerder met het rendement op de markt, te delen door de variantie van die markt (als markt gelden de aandelen die in dat jaar deel uitmaakten van de BEL20-aandelenkorf of diens vervanger). De berekeningsformule voor het rendementspercentage verschilt naargelang de financiële structuur (eigen vermogen gedeeld door de RAB) van de netbeheerder kleiner of gelijk is aan 33%.
De afschrijvingen en het verlies aan meerwaarde	Dezelfde feitelijke afschrijvingen die het gereguleerd actief verminderen, worden opgenomen als element van het totaal inkomen. De netbeheerder kan tevens het bedrag van de meerwaarde die verband houdt met de buitengebruikgestelde materiële vaste activa opnemen als element van het totaal inkomen. Het betreft concreet het verschil tussen de initiële waarde van het gereguleerd actief zoals vastgesteld op 31 december 1999 en netto boekwaarde van de materiële vaste activa zoals bepaald op datum van 31 december 1999.

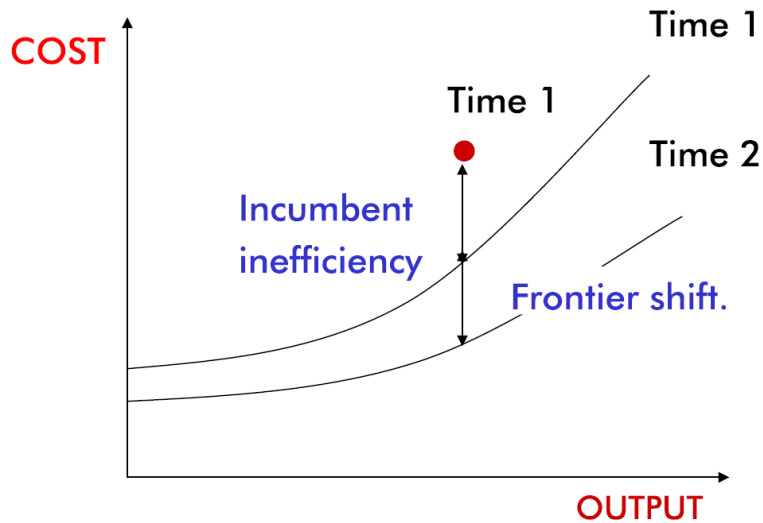
601

602 De tarifaire methode bevat ook bepalingen gericht op **kostenbeheersing en efficiëntieverbetering**. Met name is bepaald dat:

- 603
- 604 • de netbeheerder in de uitoefening van zijn wettelijke en reglementaire taken de
605 kostprijs per eenheid energie zo laag mogelijk moet houden door de factoren die de
606 kostprijs bepalen maximaal te beheersen. Er is ook voorzien dat de CREG een actief
607 beleid van **kostenbeheersende maatregelen** voert. Zij heeft een kostennormerende
608 bevoegdheid³⁵ en legt criteria op waaraan moet worden voldaan. Om als redelijk
609 beoordeeld te worden, moeten de elementen van het totaal inkomen, cumulatief (i) nodig
610 zijn voor de uitvoering van de geldende wettelijke en reglementaire verplichtingen die
611 rusten op de netbeheerder; (ii) de berekeningsregels, methodes, besluiten en beslissingen
612 respecteren opgelegd door de wetgeving, de reglementering, de rechtspraak of de CREG en
613 moeten de ingediende elementen en de overeenstemmende bedragen voldoende verantwoord
614 worden; (iii) verantwoord zijn rekening houdende met het algemeen belang; (iv) niet door de
615 netbeheerder vermeden kunnen worden. Deze vier basiscriteria werden in een uitgebreide
616 bijlage bij de tariefmethodologie verder verduidelijkt geconcretiseerd.
 - 617
 - 618 • de CREG een **productiviteits- en efficiëntieverbetering** vastlegt, rekening houdend met enerzijds de
619 haalbare productiviteitsverbetering voor de globale sector van het netbeheer ("*frontier shift*")
620 en anderzijds de objectieve efficiëntieachterstand ("*incumbent inefficiency*") van de
621 individuele netbeheerder. In de tariefprocedure is voorzien dat de netbeheerder op basis van de
622 vastgelegde productiviteits- en efficiëntieverbetering een verbeterplan moet voorleggen,
623 waarna de CREG het verbeteringsniveau vastlegt (X-factor), alsook de bestemming van alle
624 saldi ten opzichte van het verbeteringsniveau. In dat kader is tevens voorzien dat de CREG
625 passende stimulansen inbouwt, zowel op korte als op lange termijn, om de netbeheerder
626 aan te zetten tot een verbetering aan zijn prestaties, om de efficiëntie te verbeteren, de
627 marktintegratie en de leveringszekerheid te versterken en verwante onderzoeksactiviteiten
628 te ondersteunen. Daartoe zal voor een aantal elementen van het totaal inkomen, het
629 verschil (positief of negatief) tussen de goedgekeurde gebudgetteerde waarde (na toepassing
630 van de X-factor) en de goedgekeurde werkelijke waarde toegekend worden aan de netbeheerder
631 (dit verschil wordt de Y1-factor genoemd). De billijke marge wordt desgevallend gecorrigeerd
632 voor het bedrag van het niet behaalde verbeteringsniveau. Dit mechanisme is een klassiek
633 voorbeeld van *incentive regulation*, dat een netbeheerder ertoe aanzet om zijn efficiëntie en
634 productiviteit te verbeteren.
 - 635

³⁵ De commissie kan de door de netbeheerder voorgestelde methodiek van de toewijzing van directe kosten, van de verdeling van de indirecte kosten aan de hand van kostenveroorzakende factoren, kostenplaatsen en verdeelsleutels, en van de andere parameters die worden gebruikt voor de bepaling van een tarief, afwijzen wanneer blijkt dat deze methodiek niet transparant is en/of aanleiding geeft tot discriminerende tarieven.

636 nog verder te verhogen dan het niveau van de X-factor. Het mechanisme wordt ook
 637 in andere landen gehanteerd en heeft ook in België tijdens de regulatoire periode
 638 2008-2011 zijn deugdelijkheid bewezen.

639 De tarieven zelf worden vastgelegd na een **procedure** (zie kader) op basis van een
 640 tariefvoorstel van de netbeheerder. De netbeheerder moet voor elke dienst een tarief
 641 voorstellen door het totaal inkomen te verdelen over de diensten en te delen door de
 642 geraamde verkoopshoeveelheden per dienst, rekening houdende met het **cascade-**
 643 **principe** inzake elektriciteit van hogere naar lagere spanning. De tarieven zijn constant
 644 en worden niet geïndexeerd tijdens de regulatoire periode.

646 **Ex post** moet de netbeheerder zijn **tariefverslag** over het voorbije exploitatiejaar in-
 647 dienen bij de CREG. Dat moet het gerealiseerde totaal inkomen bevatten en het daar-
 648 uit voortvloeiende saldo tussen de billijke marge en het gerealiseerde boekhoudkundig
 649 resultaat uit gereguleerde activiteiten dat aan de hand van een terdege ingevuld rap-
 650 porteringsmodel ter goedkeuring wordt voorgelegd. Ook hiervoor geldt een procedure
 651 waarbij de CREG bijkomende informatie kan opvragen. Benadeelde partijen die ge-
 652 rechtigd zijn om bezwaar te maken tegen het door de commissie goedgekeurde tarief-
 653 verslag kunnen een bezwaar bij de CREG maken met het oog op herziening. Een der-
 654 gelijk bezwaar heeft geen schorsende werking. Ter aanvulling van de tariefverslagen
 655 kan de commissie de toepassing van de tarieven door de netbeheerders en de andere
 656 marktpartijen eveneens **controleren** door specifieke interimcontroles als gevolg van
 657 door gebruikers gesignaleerde opmerkingen en geformuleerde vragen met betrekking
 658 tot de concrete tarieftoepassing en door specifieke controles bij de netbeheerder ter
 659 plaatse, onder meer met het oog op het onderzoek van de redelijkheid van de elemen-
 660 ten van het totaal inkomen en van eventuele kruissubsidiëring.

661 **Saldi** op elementen van het totaal inkomen die beschouwd worden als bestemd voor
 662 het totaal inkomen van de volgend regulatoire periode vormen een regulatoire schuld
 663 of vordering voor de netbeheerder. Deze jaarlijkse saldi van elke regulatoire periode
 664 vormen een vordering dan wel een schuld tegenover de afnemers in hun geheel en
 665 worden overgeboekt naar de overlopende rekeningen op de balans van de netbeheer-
 666 der. Zij maken geen deel uit van het resultaat / eigen vermogen van de netbeheerder,
 667 maar worden via een correctie op de toekomstige tarieven verrekend.

Procedure voor de goedkeuring van de tarieven en het totaal inkomen

- Uiterlijk op 30 juni om 17 uur van het laatste jaar van elke lopende regulatoire periode dient de netbeheerder zijn tariefvoorstel voor de daarop volgende regulatoire periode in drie exemplaren en in een elektronisch bewerkbare versie bij de CREG in. Het tariefvoorstel omvat het geraamde totaal inkomen

672 en alle tarieven die aan de hand van een terdege ingevuld rapporteringsmodel aan de goedkeuring
 673 van de commissie worden voorgelegd. De netbeheerder maakt zijn tariefvoorstel op basis van het
 674 meest recente door de CREG goedgekeurde tariefverslag.
 675 • De commissie kan gedurende een periode van zestig kalenderdagen na ontvangst van het tariefvoor-
 676 stel, desgevallend via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de netbeheerder vragen. De
 677 netbeheerder verschaft de gevraagde inlichtingen aan de commissie binnen de dertig kalenderdagen
 678 van de aanvraag, tenzij in die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn is be-
 679 paald.
 680 • Binnen honderd kalenderdagen na ontvangst van het tariefvoorstel, brengt de commissie de netbe-
 681 heerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het tariefvoorstel.
 682 • Ingeval van afwijzende beslissing geeft de commissie aan op welke punten het tariefvoorstel moet
 683 worden aangepast om goedgekeurd te worden; hoort de commissie de netbeheerder op de door de
 684 commissie voorgestelde data binnen de dertig kalenderdagen na de ontvangst van een verzoek daar-
 685 toe dat uiterlijk vijf kalenderdagen na ontvangst van de afwijzende beslissing moet worden ingediend;
 686 dient de netbeheerder binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van de beslissing een aangepast ta-
 687 riefvoorstel in drie exemplaren en in een elektronisch bewerkbare versie bij de commissie in. De aan-
 688 passingen aan het tariefvoorstel kunnen enkel betrekking hebben op de punten waarop het door de
 689 commissie werd afgewezen.
 690 • Binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van het aangepast tariefvoorstel, brengt de commissie de
 691 netbeheerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het aangepast tarief-
 692 voorstel.
 693 • De termijnen toepasselijk op de commissie zijn termijnen van orde. De termijnen toepasselijk op de
 694 netbeheerder zijn op straffe van geen rekening te moeten houden met de handeling die niet of na het
 695 verstrijken ervan wordt uitgevoerd.
 696 • De commissie kan voorlopige tarieven opleggen. Dat kan onder meer ingeval de netbeheerder zijn
 697 verplichtingen niet tijdig nakomt, indien de commissie beslist heeft tot afwijzing van het aangepaste ta-
 698 riefvoorstel, of bij andere redenen tot vertraging bij de vaststelling van de tarieven, of indien het tarief-
 699 voorstel onvolledig blijft (bv. als het tariefvoorstel niet is goedgekeurd door de daartoe bevoegde or-
 700 ganen of personen van de netbeheerder, als het tariefvoorstel niet toelaat de nodige verbanden te
 701 leggen tussen de tarieven en het totaal inkomen of als het tariefvoorstel niet toelaat de werkelijkheid
 702 en de redelijkheid van alle onderdelen van het totaal inkomen te onderzoeken).
 703 • De voorlopige tarieven worden bepaald op basis van een totaal inkomen dat enerzijds bestaat uit de
 704 som van de elementen uit het voorliggend tariefvoorstel die de CREG aanvaardt, en anderzijds uit de
 705 laatste aanvaarde waarde voor de elementen uit het voorliggend tariefvoorstel die de commissie niet
 706 aanvaardt. Om de CREG toe te laten deze voorlopige tarieven zelf te bepalen, neemt de netbeheer-
 707 der zowel in zijn tariefvoorstel als zijn aangepast tariefvoorstel duidelijk op in welk mate elk element
 708 van het totaal inkomen bepalend is voor elk tarief. De commissie kan beslissen over passende com-
 709 pensatiemaatregelen indien de definitieve tarieven afwijken van de voorlopige tarieven.
 710 • De CREG is bevoegd om tijdens de regulatoire periode van de netbeheerder te verlangen dat hij de
 711 tarifaire voorwaarden wijzigt, om ervoor te zorgen dat deze evenredig zijn en op niet-discriminerende
 712 wijze worden toegepast.
 713 • Ingeval definitieve tarieven dienen te worden goedgekeurd in afwijking van de voorlopige tarieven of
 714 ingeval de tarifaire voorwaarden dienen te worden gewijzigd, geldt dezelfde goedkeuringsprocedure
 715 maar worden de termijnen gehalveerd.
 716 • De beslissingen van de CREG (uitgezonderd de beslissing tot afwijzing) en de daarin vervatte tarie-
 717 ven worden gepubliceerd op www.creg.be.

718
 719 Op basis van deze Voorlopige Tarifaire Methoden nam het Directiecomité op 24 no-
 720 vember 2011 een eerste **beslissing over het tariefvoorstel** dat Elia op 30 juni 2011
 721 had ingediend voor de regulatoire periode 2012-2015. In deze beslissing werd het ta-
 722 riefvoorstel van Elia verworpen en identificeerde de CREG 26 concrete punten waar-
 723 voor Elia aanpassingen diende te voorzien. Inhoudelijk ging de discussie over diverse
 724 kostenposten en parameters³⁶, en over de basis voor de toegepaste tariefregulering, nl.
 725 • de opgelegde X-factor voor de verbetering van de productiviteit en de efficiëntie,

³⁶ Bv. over de toepassing van de transfer pricing policy (niet-gereguleerde activiteiten), de Bètawaarde, de factor S (EV/RAB), en over de kosten voor ondersteunende diensten, energieaankopen bij de DNB's, sponsoring en sociale evenementen, het gevraagde extra personeel, enz. De CREG vroeg ook meer transparantie over bv. de toepassing van de X-factor en het tarief hanteren voor de openbare dienstverplichtingen.

- 726 • de stimulans tot verdere verbetering van de productiviteit en van de efficiëntie (Y1-
727 factor),
- 728 • de elementen van het totaal inkomen waarop de factoren X en Y1 van toepassin-
729 gen zijn en de bestemming van de uiteenlopende saldi, en
- 730 • de langetermijnstimulans om de noodzakelijke vervangingsinvesteringen en inves-
731 teringen die de betrouwbaarheid van het net moeten waarborgen te realiseren (Y2-
732 factor)³⁷. Die Y2-factor is een bedrag dat aan de bruto winstmarge van Elia ex post
733 wordt toegevoegd en dat gelijk is aan het positieve verschil tussen het werkelijke
734 bedrag aan vervangingsinvesteringen en investeringen die de betrouwbaarheid van
735 het net moeten waarborgen enerzijds en een referentiebedrag dat gelijk is aan 90%
736 van het overeenstemmende investeringsbudget anderzijds³⁸.
- 737 Elia heeft op 13 december 2011 een aangepast tariefvoorstel ingediend, dat op 22 de-
738 cember 2011 door de CREG werd goedgekeurd³⁹. In de tariefbeslissing wordt ingegaan
739 op alle punten waarop ELIA een aanpassing diende te voorzien. Er wordt tevens een
740 onderscheid gemaakt tussen twee groepen elementen en bijbehorende saldibestem-
741 mingen (zie tabel):
- 742 • Groep 1 is niet onderhevig aan de X-factor; het verschil tussen de (na toepassing
743 van de *ex ante* toegepaste redelijkheidstoets) goedgekeurde gebudgetteerde
744 waarde en de (na toepassing van de *ex post* toegepaste redelijkheidstoets) goed-
745 gekeurde werkelijke waarde als een regulatoire vordering of regulatoire schuld
746 wordt niet bestemd voor de netbeheerder, maar overgedragen of overgeheveld
747 naar het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode, zodat het deel uit-
748 maakt van de tariefberekening van die periode;

³⁷ In het verleden heeft de CREG ex post vastgesteld dat de werkelijke investeringen van Elia al te vaak beduidend lager lagen dan door Elia ex ante voorzien in haar tariefvoorstel, terwijl in tijden waar de nadruk sterk ligt op investeringen in een Europees kader, de investeringsprojecten gericht op vervanging en verhoging van de betrouwbaarheid van bestaande uitrustingen niet uit het oog mogen verloren worden.

³⁸ Om structurele budgetoverschrijdingen te vermijden is voorzien dat de bedragen die in aanmerking genomen worden om de stimulans te berekenen worden beperkt tot 110% van het individuele projectbudget en het bedrag van de stimulans te beperken tot 10% van het voorziene totale budget. Op basis van de in het tariefvoorstel opgenomen investeringen, ligt de maximale jaarlijkse incentive Y2 voor Elia tussen 5,2 miljoen euro en 7,9 miljoen euro.

³⁹ Op 30 juni 2011 heeft de CREG het tariefvoorstel van ELIA voor de regulatoire periode van 2012 tot en met 2015 ontvangen. Op 26 augustus 2011 heeft de CREG een lijst bezorgd met de inlichtingen die de netbeheerder bijkomend moest bezorgen. Op 26 september 2011 ontving de CREG de gevraagde bijkomende inlichtingen van ELIA. De CREG vroeg nog bepaalde bijkomende informatie aan ELIA via haar e-mailberichten van 7, 11, 21, 24, 26 en 27 oktober 2011 en op 2, 3, 8, 9 en 18 november 2011. ELIA stuurde haar antwoorden aan de CREG via haar E-mails van 7, 14, 21, 24, 26 en 27 oktober 2011 en van 3, 8 en 21 november 2011. Op 10 oktober 2011 heeft de CREG aan een distributienetbeheerder informatie gevraagd over de vergoedingen die ELIA gebudgetteerd had voor het gebruik van de netten van deze distributienetbeheerder. Die heeft hierop voldoende geantwoord in haar e-mailberichten van 21 oktober en 3 november 2011. In zijn beslissing van 24 november 2011 heeft het Directiecomité van de CREG het tariefvoorstel van ELIA afgewezen. Met haar brief en haar e-mailbericht van 24 november 2011 heeft de CREG de genoemde beslissing aan Elia betekend. Deze beslissing (in een uitgezuiverde versie omwille van vertrouwelijke elementen) werd eveneens bekendgemaakt op de website van de CREG. Elia heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om over de beslissing van 24 november 2011 gehoord te worden. Tijdens werkvergaderingen op 29 november 2011 en op 2, 6, 7 en 12 december 2011 heeft Elia aan de CREG een aantal elementen toegelicht en documenten bezorgd. Tijdens de werkvergadering van 7 december 2011 heeft Elia eveneens het verbeterplan met inbegrip van een bijhorend voorstel over de bestemming van de uiteenlopende exploitatiesaldi en een voorstel van stimulansen. Op 13 december 2011 heeft de CREG het aangepast tariefvoorstel van Elia van dezelfde dag voor de regulatoire periode 2012-2015 ontvangen. Op 15 en 16 december 2011 ontving de CREG nog bijkomende e-mailberichten van Elia. Op 22 december 2011 werd het tariefvoorstel door de CREG goedgekeurd.

749 • Groep 2 is wel onderhevig aan de X-factor; het verschil tussen de goedgekeurde
750 gebudgetteerde waarde en de goedgekeurde werkelijke waarde maakt deel uit van
751 Y1.

752 De CREG is namelijk van oordeel dat de elementen uit Groep1 thans niet in aanmer-
753 king komen voor een gestructureerd stelsel van efficiëntieverbetering omwille van de
754 onzekerheden die Elia in haar initiële tariefvoorstel vermeldde (bv. de beslissing over
755 de kernuitstap, de evolutie van het wettelijk kader (o.a. de gevolgen van de bevoegd-
756 heden over de zeegebieden waarover België rechtsmacht heeft) en de groei van elek-
757 triciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen in Europa) en die thans moeilijker
758 te voorspellen zijn en omdat hierop de impact van derden, niet in het minst de overhe-
759 den; zeer groot is. Onder Groep 2 vallen dan die elementen van het totaal inkomen die
760 de netbeheerder, ondanks de beduidende onzekerheid, toch zelf voldoende in de hand
761 heeft.

Betreffend element	X-factor	Bestemming van aanvaard saldo
de kosten van de aankoop van andere goederen en diensten, voor zover dit gebeurt binnen het kader van de uitoefening van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder, in het bijzonder deze gericht op het beheer van de elektrische infrastructuur, het beheer van het elektrisch systeem, het beheer van de telecom-infrastructuur, de informatica-activiteiten, het gemeenschappelijk beheer en de naar balansrekeningen over te dragen lasten.	Ja Y1 (Elia + of -)	
de kosten van bezoldigingen, sociale lasten en alle in het kader van groepsverzekeringen betaalde lasten		
de kostenverminderingen die het gevolg zijn van diverse verrichtingen, voor zover deze gebeuren in het kader van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder, zoals bv. de opbrengsten uit de verhuur van het glasvezelnet, voor het gedeelte dat deel uitmaakt van het gereguleerd actief en de opbrengsten uit andere gereguleerde activiteiten.		
Alle overige kosten (cf. supra)	Nee	Totaal inkomen volgende regulatoire periode
De billijke marge		
De afschrijvingen en het verlies aan meerwaarde		
Andere determinanten van het globale saldo: <ul style="list-style-type: none"> • De verschillen verbonden aan kosten en opbrengsten voor openbare dienstverplichtingen • de verschillen verbonden aan kosten en opbrengsten op gebied van heffingen en toeslagen • verschillen uit volumes en volumemix • indexeringsverschillen op de ontwikkeling van het totaal inkomen in de jaren 2013, 2014 en 2015 • de verschillen verbonden aan kosten en opbrengsten uit wettelijke en reglementaire verplichtingen • het toegekende bedrag aan Y2-factor 		

762

763 De finale beslissing van de CREG van 22 december 2011 zelf betreft de goedkeuring
764 van het aangepast totaal inkomen van Elia voor de regulatoire periode 2012-2015, van
765 het aangepast tariefvoorstel van Elia en van de nettarieven die Elia had opgenomen in
766 Bijlage XIV van haar aangepast tariefvoorstel met ingang van 1 januari 2012 voor de
767 duur van de regulatoire periode 2012-2015. Door deze goedkeuring neemt het totaal
768 inkomen aanzienlijk toe t.o.v. de vorige periode⁴⁰. Deze toename wordt hoofdzakelijk

⁴⁰ Over de volledige regulatoire periode 2012-2015 is er een toename met 501,5 miljoen euro (+18,36%) ten opzichte van vier maal het bedrag van de best estimate voor het jaar 2011. Ten opzichte van het oorspronkelijke tariefvoorstel van Elia werd het totaal bedrag dat in de loop van de regulatoire periode 2012-2015 door nettarieven moet gedekt worden, verminderd met 248,4 miljoen euro (- 7,14 %).

769 verklaard door het belangrijke investeringsbudget (1,077 mrd € over de periode 2012-
770 2015) en de daarmee verbonden financieringskosten, werkingskosten en de kosten
771 van de noodzakelijke technische studies. Voorts worden de tarieven voor de toegang
772 tot het transmissienet voortaan niet langer uitsluitend ten laste gelegd van de afne-
773 mers, maar zal een gedeelte van de kosten ook rechtstreeks aan de producenten wor-
774 den aangerekend via de invoering van twee nieuwe types van nettarieven.

775 Intussen heeft het Hof van Beroep te Brussel de goedkeuring van de transmissietarie-
776 ven door de CREG vernietigd. Het arrest⁴¹ van het Hof van Beroep van 6 februari 2013
777 kwam er als gevolg van een beroep dat werd ingediend door bepaalde elektriciteits-
778 producenten over injectietarieven die ze in België aan Elia moeten betalen. In het ar-
779 rest worden een aantal kritieken geuit met betrekking tot onder andere volgende pun-
780 ten:

- 781 • de wettelijke basis van de Voorlopige Tarifaire Methoden zou niet geldig zijn. De
- 782 CREG had een interpretatie kunnen formuleren die de bepalingen van het natio-
783 naal recht had kunnen verzoenen met de Europese bepalingen. Bovendien zouden
784 deze Europese bepalingen niet rechtstreeks van toepassing zijn;
- 785 • de vrijstelling van een aantal gebruikstarieven van het net gekoppeld aan injectie
786 voor een aantal productie-eenheden aangesloten op het net na 1 oktober 2002
787 werd niet pertinent geacht;
- 788 • de volume fee, geheven in het kader van het behoud en het herstel van het indivi-
789 duele evenwicht van de toegangsverantwoordelijke, wordt als discriminerend en
790 niet-transparant beschouwd.
- 791

792 De vernietiging door het arrest betekent voor de CREG dat ze een nieuwe beslissing
793 moet nemen over een aangepast tariefvoorstel van Elia. De vernietiging betekent ook
794 dat de transmissietarieven met terugwerkende kracht als onbestaande verklaard wor-
795 den. Een dergelijke toestand kan een bron van problemen vormen, bijvoorbeeld voor
796 de transmissienetbeheerder die geconfronteerd kan worden met betwistingen van zijn
797 uitgaande facturen of voor de handhaving van een goede marktwerking.

798 Volgens de CREG zal, rekening houdend met de opdracht om definitieve tarifaire me-
799 thoden vast te leggen, de aanpassing van de Voorlopige Tarifaire Methodologie be-
800 perkt blijven tot wat strikt noodzakelijk is, met name de verwerking van de kritieken uit
801 het bovenvermelde arrest van het Hof van Beroep en het in overeenstemming brengen
802 van de methoden met de richtsnoeren opgenomen in artikel 12, § 5⁴² anderzijds. Intus-
803 sen is een gecoördineerde versie (29 maart 2013) van het *besluit tot vaststelling van*
804 *voorlopige methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden*
805 *inzake de aansluiting op en toegang tot het elektriciteitsnetwerk met een transmissie-*
806 *functie*⁴³ beschikbaar. Hierin zijn de kritieken uit het arrest verwerkt. De gecoördineerde
807 versie bevat ook een additionele bijlage (*bijlage 2*) met betrekking tot de principes van
808 de bevorderende regulering en de bestemming van de uiteenlopende saldi.

809 De voornaamste weerslag van de herziening van de tarieven ten gevolge van de be-
810 slissing van het Hof van Beroep is een verschuiving van een deel van de transmissie-
811 kosten van elektriciteitsproducenten naar afnemers. Het onwettig verklaren van de in-
812 jectietarieven betekent dat de verbruikers⁴⁴ jaarlijks 80 miljoen euro van de totale

⁴¹ Brussel, 6 februari 2013, o.a. 2012/AR/205

⁴² Artikel van kracht na de vastlegging van de Methoden.

⁴³ Zie: <http://www.creg.info/pdf/Opinions/2013/P01032013/1109-4NL.pdf>

⁴⁴ Zowel gezinnen, als de kmo's en de industriële bedrijven.

813 kosten meer dienen te dragen, wat overeenkomt met 10% van de totale transmissie-
814 kosten.⁴⁵ De nieuwe Elia-tarieven zijn door de CREG goedgekeurd (cf. supra).

⁴⁵ De Tijd, 18 mei 2013. "Stroom duurder voor gezin en bedrijven".